25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6819 10 ՅՈՒՆԻՍ 1908 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՋԷՄԱԶԻ-ԻՒԼ-ԷՎՎԷԼ 1326 23 Juin 1908 25me année № 6819

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 փարա

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ԳՐԱԿԱՆ ԱԼՊՕՄ

Ա. ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐ

1. ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Ինչպէս կը յիշէ ընթերցողը, «Գրական Ալպօմ» վերնագրով մեր յօդուածին մէջ գրագէտները բաժնած էինք եօթը խումբերու, որոնց առաջինն էր Հոգեւորական Գրագէտները: Մեր գրականութիւնը — հին թէ նոր — շատ բան կը պարտի կղերին ու կրօնին միանգամայն: Ոսկեդարը կրօնասէր կղերին աշխատութեան մէկ փայլուն արգասիքն է: Շարականները, բազմաթիւ աղօթքներու մարգարտեայ տողերը, Ներսէս Շնորհալիին գողարիկ ներշնչումները, Նարեկացիին աստուածախօսիկ բառերը կղերին կը պարտինք միայն: Տարակոյս չկայ որ այսօր ալ անոնք էն կարեւոր դէմքերը կը կազմեն մեր իմացական և հոգեկան աշխարհին մէջ: Կրօնն ու կղերը քաղաքակրթութեան փոխանցման ամենամեծ դերակատարները եղած են, մղելով մարդկութիւնը մինչև դէպ ի գերբնականը, մինչև դէպ ի աստուածային խնդիրներու լուծումը և միսթիք գաղափարները: Կրօնը ծագումն է, կղերը, իբրև անոր ներկայացուցիչ, այդ ծագման թարգմանը եղած է:

Մեր արդի կրօնական գրագէտներուն մէջ առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, իր հայերէն, լատիներէն, ֆրանսերէն բազմաթիւ հեղինակութիւններով: Մաղաքիա Օրմանեան ծնած է Կ. Պոլիս 1841ին. կրթութիւնը առած է Հռոմի Ուրբանեան ժառանգաւորաց վարժարանը և այդ համալսարանին մէջ աստուածաբանական ընթացքին հետեւած է և չորս գիտութիւններէն Տօքթորութեան աստիճան առած է: Կուսակցական պայքարներու ժամանակ Մայրենի Եկեղեցւոյ ծոցը դարձած է ու ասոր համար առաջին օրէն իսկ ամբողջ ժողովուրդին ուշադրութիւնը և սէրը գրաւած է: Էրզրումի մէջ բոլորած է առաջնորդական յաջող շրջան մը, մեծ ազդեցութիւն ձգելով (1881): Իբրեւ կարող աստուածաբան՝ Ս. Էջմիածնի հոգեւոր ճեմարանին ուսուցիչ եղած է: Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է 1886ին: Այնուհետեւ երկար ժամանակ վարիչ և վանահայր եղած է Արմաշի Դպրեվանքին, որուն հաստատութեան և ծրագրին յղացումը իրեն կը պարտինք: «Ամէնուն Տարեցոյց»ին մէջ Ս. Պատրիարքը ամփոփ գիծերու մէջ կը ներկայացնէ Դպրեվանքին հիմնուելուն պարագաները: 1896էն ի վեր, շնորհիւ իր մասնաւոր ծառայութեանց, Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարք անուանուեցաւ:

Գիտական և աստուածաբանական հսկայ միտք մը, պերճախօս քարոզիչ մը և քաջ լեզուագէտ մըն է Օրմանեան Սրբազան: Անկարելի է սահման մը տալ այս անսահման միտքին: Արեւելքի մէջ իր «Բանասէր» ստորագրութեամբ հրատարակած «Համապատում»ը չէ ունեցած իր նախընթացը. հետեւելով և պնդելով կարելի է դիտել այն հսկայ գաղափարները, հմտութիւնը, բաղդատութիւնները, եզրակացութիւնները զորս ինքը կը ցոլացնէ սահուն և դիւրըմբռնելի լեզուով: Պատրիարքական բազմազբաղ գործերուն հետ ժամանակ կը գտնէ գրական աշխատութիւններով զբաղելու. ահա՛ իր աշխատասիրութեան մէկ ապացոյցը:

Երբ բեմը կ'ելլէ խօսելու, ամենուն ակնարկը, (աչք ամենեցուն ի նա հայէին) հրապուրիչ իրեն կը քաշէ. անոր քարոզին կ'ունկնդրեն հաւասարապէս գիտունն ու ռամիկը, բանաստեղծն ու գրագէտը, հաւատացողն ու անհաւատը: Փաստերը այնքան զօրաւոր են, տպաւորութիւնները այնչափ գողտր ու չքնաղ, բառերը այնչափ համոզիչ և խորունկ, որ մարդս կը ստիպուի հաւատալ թէ անհիմն են կարգ մը աքսիոմներու յայտնած ցնդաբանութիւնները:

Ինչ որ Ս. Պատրիարք Հօր կեանքին մէջ նշանակելի պիտի մնայ, այն է թէ Դուրեան Սրբազանին հետ հասցուցած է կարող և ուսեալ վարդապետներ: Արդարև, եթէ իրարու հետ բաղդատենք այս օրուան Դպրեվանքն ու Ոսկեդարու ուսեալ հոգեւորականութիւն պատրաստելու ջանքերը, պիտի տեսնենք որ երկուքին ալ նպատակը երբեք իրարմէ տարբերութիւն չունին. երկուքն ալ կը ջանան Եկեղեցւոյն տալ կարող եկեղեցականներ և հօտին՝ հոգեւոր վարիչներ: Օրմանեան Սրբազանը մեր ժամանակակից եկեղեցականներուն մէջ առաջին համալսարանականն է և կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ իր հմտութեամբը և լեզուագիտութեամբը: Այս զարմանալի միտքը կալ տուած է գրեթէ եւրոպական լեզուներու գրեթէ մեծ մասը: Բնաւորութեամբ զուարթ և խնդումերես է, չափազանց սրամիտ, պատրաստաբան և անակնկալներու հեղինակ մը գրեթէ: Կը նեղեն մեր ընթերցողները, եթէ իր սրամտութեան վրայ գրուցուած մէկ երկու խօսքերը յիշեցնեմ իրենց. շատ մը խնուացիներ կը պատմէին որ ան դպրոցի մը մէջ մտած ժամանակ մէկ անգամ միայն կը հարցնէ եղեր 40-50 աշակերտներու անուններ, և անմիջապէս, առանց ծանօթ աղայեններու օգնութեան, հաշիւը կուտայ եղեր իր լսած անուններուն. չափազանցութիւն չէ՞ ասի: Իբրև գրագէտ, ունեցած է բազմաթիւ հեղինակութիւններ թէ՛ գրքի ձևով և թէ թերթերու մէջ. Իր աշխատակցութեան բաժինը նուիրած է նաև Հիւանդանոցի Օրացոյցին: Տ. Բաբգէն վարդապետի «Լոյս»ին ալ աշխատակցած է իր կրօնական ներհուն յօդուածներով: Գրքի ձեւով հրատարակած է Երիտասարդութիւնը, կրօնական գիրք մը, որուն մէջ այնքան գողարիկ և հայրական շնչով մը իր կոչը կ'ուղղէ ամբողջ երիտասարդներուն. «Ձեզ կ'ըսեմ, երիտասարդներ, ձեզ հետ կը խօսիմ, երիտասարդութիւն»: Հոս այնքան բարձր են գաղափարները, այնքան քաղցր և ներդաշնակ լեզուն, որ կարելի է գլուխ գործոց մը համարել գիրքը: Ս. Պատրիարք Հայրը կարող գրաբարագէտ մըն ալ է, գրեթէ հաւասար մեր առաջնակարգ գրաբարագէտներուն. նոյնչափ խրթին գրաբար կը գրէ որչափ պարզ և սահուն աշխարհաբար: Կարդանք տուն մը իր գրաբար տաղերէն «Մուկն անկեալ ի գարանէ», որ այս տարուան Տարեցոյցին (Թէոդիկի) մէջ հրատարակուած էր.

«Ո՛չ, ո՞ւր էցեմ, զի՞արդ յանկարծ ոտից գնացք կապեցան.
Կամ որդիլեալ յանձուկ բանտի ու չէր սահման ընթացից.
Ես ճեմէի ի լայնարձակ ճոխ ապարանս մեծատան.
Տախտակամած կամ որմ խարխուլ չէր ինձ այս' յետին գիծ:
Ըշտեմարանք պընդեալ ազխիւ ոչ վասն իմ կարգեցան:
Թէ ճըռճըռէմ ոչ ճիչ ոչ ճուչ ոչ ճիկ ճմլիչ ճըճուողեալ,
Ճընչէն ըղձիւղ մուկն ճըղճասիրտ, ճուռ ճըռմ-ճըմղող յուրն իսկ ճետ:
Ձի ճիչ և ճուինչ չեն ինձ օճան, փախչին ճեպ ճեպ խուճապեալ:

Մաղաքիա Օրմանեան կղերականի և գրագէտի կրկին արժանիքներով մեծ տեղ մը պիտի բռնէ մեր մատենագրութեան պատմութեան մէջ:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ԻՐ ԾԱԳՈՒՄԸ

Խօսելէ առաջ արուեստի ծագումին վրայ, Նախնի Յոյներու մէջ, քանի մը տողերով ծանօթացնենք բուն երկիրը, միջավայրը (milieu) վերջապէս, որ ծնունդ տուած է յունական դասական հրաշալի արուեստին: Ֆիզիքական միջավայրը (milieu physique) շատ աւելի ազդած է յունական արուեստին վրայ, մասնաւորապէս գեղարուեստին (beaux-arts), քան բարոյական խառնուածքը (température morale): Յունաստանի մէջ, սկիզբէն մինչև հիմա, գեղեցիկն է որ կ'իշխէ, ա՛յն գեղեցիկը որ բուն իսկ հիմը պիտի դնէր ազգային արուեստին:

Ակնարկ մը Յունաստանի աշխարհացոյց քարտէսին վրայ, պիտի բաւէ լիակատար գաղափար մը կազմելու անոր բնական միջավայրին և դիրքին վրայ: Փոքրիկ երկիր մըն է ան, կաթնած Եւրոպական Թուրքիոյ արեւմտեան կողին, եռանկիւն թերակղզիի ձևով դէպ ի հարաւ երկարած, որուն եկած միացած է նաև Պելոպոնէս, Կորնթոսի պարանոցով (այսօր ջրանցք): Երկրին արեւմտեան և արեւելեան կողմերը կան բազմաթիւ կղզիներ, այնքան մօտ իրարու, որ կարելի է մէկ կղզիէն միւսը դիտել: Կապուտակ ծովը կը ժպտի Հելլէնին երեսին, երբ ան արշալոյսին հետ բացած իր աչքերը, մեղմ զեփիւռով մը կ'օրօրուի: Ահա այս չքնաղ երկիրն էր որ ծնունդ տուած էր Նախնի Հելլէններուն: Ամբողջ երկրին մէջ մեղմ կլիմայ մը կը տիրէր: Թեսաղեան գաւառները միայն ցուրտ և խիստ կլիմայի մը տակ կը գտնուէին, իսկ անկէ դէպ ի հարաւ զմայլելի և եղական կլիման էր որ կը տիրէր: Թեսաղիայէն սկսեալ երկրին մէջ կը տարածուէր անտառներու ընդարձակ տարածութիւն մը, որոնց մէջ ծառերը կը պահէին իրենց յաւիտենական կանաչ գոյնը. հարաւի ծովեզերքներուն վրայ, գաղջ կլիմայի մը տակ կը հասնէին ձիթենին, թամպակը և բրինձը: Ատտիկէի և շրջականերուն մէջ առատութեամբ կ'աճէր արմաւենին, իսկ Կիկլադեան կղզիներու մէջ կային կիտրոնի և նարինջի ընդարձակ պարտէզներ: Երկրին մէջ, մանաւա՛նդ հարաւի ծովեզերքները տաքը զգալի չէր այնքան ծովէն փչող մեղմ հովին պատճառաւ, որ իր հետ կը բերէր կղզիներու մէջ աճող նարինջենիներու հաճելի բոյր մը: Նախնի Հելլէնը գիտէր այս զմայլելի միջավայրէն օգտուիլ. ան հազիւ առաւօտուն զեփիւռին հետ իր աչքերը բացած, կը նետուէր կապուտակ և չքնաղ ծովին մէջ, կարճ լոգանք մը ընելու համար: Եւ մինչև այսօր Յոյները մայիսէն մինչև հոկտեմբեր բացօթեայ կը պառկին, այր թէ կին: Հիները աստուածային պարգև մը կը նկատէին իրենց երկրին գաղջ և առողջ կլիման, որուն տակ իրենք մեծցած ու սնած էին: Ամբողջ երկրին վրայ բանաստեղծական շունչ մը կար և Նախնին Հելլէնը գիտէ՛ր նշմարել այդ բանաստեղծութիւնը բնութեան ամէն խաւերուն մէջ. ան գիտէ՛ր գեղեցիկին յառել իր աչքերը և իր կեանքի ամէն մէկ վայելքուն տա՛լ բանաստեղծական երանգ մը: Հելլէնի մը առօրեայ ամբողջ կեանքը բանաստեղծութիւն էր համակ, ա՛յն բանաստեղծութիւնը, զոր Բօլ Ժանէ ֆրանսացին կ'ուզէ փնտռել իր ազգակիցներուն վրայ:

Բնական չէ՞ր միթէ որ յունական Նախնի այդ հմայիչ միջավայրին տակ յառաջ գային նաև զարգացած, գեղեցիկին արբշիռ և գեղեցիկ մարմինով զաւակներ: Կլիման շա՛տ ազդած է ամէն ժողովուրդի բարքերուն վրայ: Սառուցեալ բևեռները դեռ մարդկային ազգի մեծ միտքեր պարգեւած չեն. բարեխառն կլիմաները եղած են ծնուցիչը մեծ և խորհող միտքերու, և այդ կլիմաներուն տակ աճող ժողովուրդները շատ արագ ու շատ ներդաշնակ կերպով զարգացած են և կազմուած, ինչպէս Նախնի Յոյները: Մարդ, միօրինակ բարեխառնութեան տակ սնած, չի կրնար իմացական փայլուն կարողութիւններ ցոյց տալ, քան ա՛յն, որ փոփոխական կլիմայի տակ կ'ապրի: Որքա՜ն տարբեր է Հոլանտացիի մը կեանքը, կամ Դանիացիի մը, դեղնագոյն Չինացիի կեանքէն: Երկրի մը քաղցր և բարեխառն կլիման և բնական դիրքին եղանակաւորումը մարդուս հոգիին մէջ եռանդ մը կը դնեն, որով մարդ կը բերուի սահմանափակ միտքէ մը թօթափիլ պահ մը և խորհելու ձգտիլ ու գործել:

Յունաստան արդէն ինքնին լեռնաշղթաներու ցանց մը կը ներկայացնէ. Պինդոս կը կազմէ երկրին ամէնէն բարձր գագաթը, որ բազմաթիւ ուրիշ գագաթներով կ'երկարի դէպի հարաւ, մինչև Պելոպոնէս. շրջակայ կղզիներն ալ շարունակութիւնն են այդ լեռնաշղթային: Երկրին մէջ չկան գրեթէ դաշտագետիններ, ամէն տեղ ժայռոտ է և ցից. այս պատճառաւ երկրին 3/5 մասը ամբողջովին անյարմար է մշակութեան: Փոքր գետեր և գետակներ կը ձգեն հողի պարարտ խաւ մը, որուն վրայ յառաջ կուգայ բուսականութիւն: Հերոդոտոս դիտելով Սիկիլիոյ կղզին և Հարաւ. Իտալիոյ ճոխ բուսականութիւնը, Յունաստանը նիհար երկիր մը կը նմանցնէ, որ ծնելով աղքատութիւնը ունեցած է իբր կաթնաքոյր (1): Ամբողջ Ատտիկէ և իր շրջակաները կը ներկայացնէին ամուլ հող մը, որուն վրայ հազիւ կ'աճէին քիչ մը ցորեն, ձիթենի, գարի և որթատունկ: Կղզիները, մանաւանդ Եգէան մեծ կղզին, կը պարունակէին կոյս անտառներ, ընդարձակ այգիներ և որթի պարտէզներ: Հոս թէև Բնութիւնը վայրագ գտնուած է անոնց անբուսականութեան մասին, սակայն Հելլէնները օժտած է սակաւակեր ըլլալու. և արդէն Նախնի Յոյները իրենց սնունդին ու մարմնին անմիջական պէտքերուն հոգ չէին տաներ այնքան, որքան իրենց զգայարանքներուն փափկութեան, մանաւանդ Աթէնացիք: Նման երկրի մը մէջ ապրողները յաղթանդամ լեռնականներ, գործունեայ, սակաւակեր և առողջ ու մաքուր օդով սնած մարդիկ կ'ըլլան: Եւ որդեօք ո՞վ չէ դիտած Յոյներու քով սակաւակերութիւնը: Անգլիացի կամ Ռուս մշակ մը, մեծցած ցուրտ և խոնաւ կլիմայի մը տակ, տանուազն չորս անգամ կը ճաշէ օրուան մէջ, համադամներով, պտուղով և լիառատ գարեջուրով կամ գինիով լեցուն սեղանի մը առջև, և զարմանալու չէ երբեք երբ ըսենք թէ այդքան սնունդը յիսուն պիտի բաւէ վեց անդամներէ բաղկացած յոյն ընտանիքի մը: Յոյն հարուստ ընտանիքներ ամէն ճաշի միջոցին կը գոհանան պնակ մը բանջարեղէնով, իսկ աղքատները՝ ափ մը ձիթապտուղով և աղած ձուկի կտորով մը: Ամբողջ Յունաստանի մէջ Հելլէնը տարուան մէջ մէկ անգամ միայն միս կ'ուտէ, այն ալ Զատիկին (2): Շատակեր Հելլէնները վեց կամ ութը անձերու մէջ կը բաժնեն 3 դահեկան արժող ոչխարի գլուխ մը. իսկ սակաւակերները ձմերուկի շերտ մը կը գնեն և կամ մեծ վարունգ մը, զոր խնձորի մը պէս կը խածնեն իրենց գեղեցիկ ակռաներով: Երկրին մէջ չկային երբեք արբեցողներ. ամէն Յոյնի ըմպելին վճիտ ջուրն էր միայն. անոնք խօսակցելու և ժամանցի համար միայն գինետուն կը մտնէին. իրենց ստամոքսին պէտքերը նուազեցնելով, իմացականութեան պաշարը կ'աւելցնէին: Իրենք իտէալի մը տէր էին. ունենալ առողջ և մանաւանդ գեղեցիկ մարմին մը, նետուիլ ըմբշամարտական ասպարէզը, և առաջին հանդիսանալ այդ խաղերուն մէջ:

Սակայն հոգ չէ թէ միեւնոյն երկրին մէջ, բարքերու և խառնուածքի մեծ տարբերութիւններ կա՛ն դարձեալ երկու դրացի ժողովուրդներու միջեւ, և սակս ֆիզիքական միջավայրին ազդեցութեամբ: Այսպէս՝ Պէօթիացիի մը (Պէօթիա կը գտնուի Աթէնքի հիւս. արեւմտեան կողմը և կը կազմէ լեռնային բոլոր գաւառ մը) և Աթէնացիի մը վարած կեանքը շա՛տ տարբեր էր իրարմէ. Պէօթիացին, ծնած պարարտ գետիններու վրայ և խիտ օդի մը մէջ, վարժուած լիառատ սնունդի, արբեցող մըն էր, շատակեր և անտաշ մաքով. իսկ Աթէնացին, ծնած Յունաստանի ամէնէն քիչ հողին վրայ, կը գոհանար ձուկի գլուխով մը, սոխով մը և քանի մը ձիթապտուղի հատիկներով. ասնիկա, առողջ կլիմայի մը տակ մեծցած, իր ծնած օրէն իսկ միտքի եղական արթնութիւն և նրբութիւն՝ ցոյց կուտար, հնարող միտք մը ունէր, ճաշակաւոր, զգայուն, աշխատո՛ղ առանց յոգնիլ զգալու, և առանց բանէ մը դժգոհելու (3):

Միւս կողմէ, Յունաստան լեռնային երկիր մը ըլլալով, ծովեզերեայ երկիր մըն ալ է, փոքր մասով մը միայն ցամաքին միացած: Թէև Բորթուգալէն պզտիկ, սակայն ամբողջ Սպանիոյ չափ ծովեզերք կը ներկայացնէ. ծովը երկրին ընծայած է բազմաթիւ խորշեր և ծոցեր: Այս պարագան դիտել կուտանք, վասն զի իր փայլուն ներգործութիւնը ունեցած է Հելլէններու բարքերուն վրայ: Այս կերպ ծովային դիրք մը անշուշտ և շատ բնական օրէնքով բնակիչները ծովային կեանքի պիտի մղէր, մանաւանդ որ երկիրն ալ աղքատ էր և անկարող՝ իր ժողովուրդը ապրեցնելու: Նախնի դարերուն, Յունաստանի մէջ մէկ կերպ նաւագնացութիւն կար միայն, փոքր նաւերու երթեւեկութիւնը (cabotage). և արդէն երկրին դիրքը շատ յարմար էր այս կերպ դրութեան: Ամէն առաւօտ՝ հիւսիսային հովը կ'ելլէր և Պիրէոսի նաւերը կ'առաջնորդէր դէպ ի Կիկլադեան կղզիները, ու ամէն իրիկուն հակառակ հովը նորէն նաւահանգիստ կը բերէր զանոնք: Երկրէն մինչև ասիական Թուրքիա կղզիները այնքան մօտ են իրարու որ հորիզոն չէր տեսնուեր գրեթէ: Պայծառ օդով Աթէնքէն դէպ ի ասիական Թուրքիա նաւարկող առագաստանաւ մը միշտ եզերքի կը հանդիպէր իր ճամբուն վրայ: Եւ մինչև այսօր ամէն Հելլէն իր մէջ նաւաստիի մը խմորը ունի: Հոս կը դնենք Էտմոն Ապուի շահեկան քանի մը տողերը, որոնք շատ յստակ գաղափար մը կուտան յոյն ազգի ճարպիկութեան, հնարամտութեան և ամէն բանի յարմարութիւն ունենալուն վրայ:—

«Երկու կղզեբնակներ Սիրա նաւահանգիստին մէջ իրարու կը հանդիպին:

«—Բարի լոյս, եղբայր, ինչպէս ես:

«—Շատ լաւ, շնորհակալ եմ. ինչ լուրեր ունիս նորէն:

«—Նիքոլէին տղան՝ Տիմիդրէն Մարսիլիայէն եկաւ:

«—Շատ դրամ շահեցա՞ւ:

«—Իմացածիս համաձայն, 23,000 տրախմի. բաւական դրամ է, հէ՞:

«—Երկար ատենէ ի վեր ես ինծի կ'ըսեմ թէ պէտք է Մարսիլիա երթամ, սակայն նաւ չունիմ:

«—Եթէ կ'ուզես՝ կրնանք մեր երկուքին համար նաւ մը շինել. փայտ չունի՞ս:

«—Քիչ մը ունիմ:

«—Նաւ մը շինելու համար կը բաւէ անշուշտ. ես առագաստի չուան ունիմ, և հօրեղբօրորդիս՝ Ժանը չուաններ ունի, միասին կը վարենք:

«—Ո՞վ պիտի հրամայէ:

«—Ժանը, ինք նաւարկած է արդէն:

«—Փոքր տղայ մըն ալ պէտք է իբր օգնական:

«—Ես սանս կ'առնեմ, Վասիլը:

«—Բայց 8 տարեկան տղայ մըն է, շատ պզտիկ:

«—Նաւարկելու համար արդէն բաւական մեծ է:

«—Բայց ինչ ապրանք պիտի առնենք հետերնիս:

«—Բէթրօ բարեկամս իր այգիին մէջ խաղող ունի, պատրաստ քանի մը թոնօ գինի. Թէնօսէն մէկը կը ճանչնամ որ բամպակ ունի. Իզմիր կ'անցնինք, եթէ կ'ուզես, և զանոնք մետաքսի կը փոխենք:

«Քիչ ատեն՝ նաւը շինուեցաւ. Նաւաստիները քանի մը ընտանիքներ էին, որոնք բարեկամներէ առին իրենց ծախելիք բոլոր ապրանքները: Իզմիրէ և Աղեքսանդրիայէ անցնելով, Մարսիլիա գացին, ուր ապրանքները ծախելով ուրիշներ գնեցին: Եւ երբ Սիրա դարձան, նաւը իրենց ծախքը հանած էր արդէն, և ընկերները իրենց մէջ բաժնեցին քանի մը տրախմի շահ:»

Ահա այս խիստ շահեկան մանրավէպը, զոր Ապու այնքան բնական կերպով գրի առած է, կարծես Հելլէնին նկարագիրը կը բնորոշէ, տոկուն և անվեհեր նկարագիրը: Ամէն Յոյնի երակին մէջ, դեռ մինչև այսօր, նաւաստիի արիւնը կայ իր նախահայրերուն: Արդի Յոյները, թէև չափազանց այլասերած և բոլորովին կորսնցուցած՝ իրենց նախնիքներու գեղեցիկ բարքերը, սակայն պահած են կարգ մը նկարագիրներ ալ, որոնք կը ցոլան դեռ իրենց վրայ. այսպէս է անոնց ծովային կեանքի հանդէպ տածած սէրը, գեղեցիկ երեւնալու տենչը, սակաւակերութիւնը և կարգ մը ուրիշ բարքեր ալ: Դարերու ընթացքին, պատմիչներն ալ նոյնը աւանդած են մեզ. Հոմերոս միեւնոյն բարքերը կը գտնէ իր ազգակիցներուն վրայ. մինչև այսօր Միջերկրականի ամբողջ cabotageը գրեթէ Յոյներուն ձեռքն է: Ամէն Հելլէն

---

(1) Taine, Philosophie de l'Art. Tome II. էջ 92:

(2) Edmond About, La Grèce contemporaine, էջ 41:

(3) Taine, Philosophie de l'Art, Tome II. էջ 93:

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 91 —

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ԻԴ.

ԱՐՏՆԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՆԵՐ

—Ոչ, Օտօր, ինչ հարկ: Եթէ երբեք բացարձակ հրաման մը տրուած է, և յայտնի է որ մարքիզը այդպիսի միջոցի մը դիմած է, պէ՞տք կայ զայն բանտարկելու:

— Ձեր առջեւ անոր դուռը փակե՛լ, իմ սիրելի Ժաննա, կը կարծէ՞ք որ այդ բանին պիտի հանդուրժեմ:

— Սիրելիս, սովորական պարագաներու մէջ չենք գտնուիր: Քանի որ ձեզի հանդիպելու բարեբախտութիւնն ունեցայ, օգտուի՛նք այդ առիթէն. շատ մը բաներ ունիմ ձեզի պատմելիք:

— Բայց չենք կրնար այսպէս փողոցին մէջ խօսիլ:

— Անտառ երթա՛նք սա կառքով:

Երկու կիները ալ հոն կրնային ցած ձայնով և ազատօրէն խօսիլ կառքին մէջ: Ժանն Տանարէ, առանց ոև է մանրամասնութիւն զանց ընելու, Մօրիս Լը Շարի խոստովանութիւնը պատմեց երկարօրէն, առաջ բերելով այն տարօրինակ պարագաները, որով Ռոժէր մեռած և եղբայրն ալ ստիպուած էր լուռ մնալ բոլորովին, վտանգաւոր թուղթերու յափշտակումէն յետոյ: Վարանումով յայտնեց Մօրիսի ապշեցուցիչ առաջարկը, այն է իր եղբօր զաւակը ճանչնալ և իր պաշտպանութիւնը միացնել Ժաննի անձնուիրութեան, որուն հետ պիտի ամուսնանար: Տիկին տը Մօրայլի առաջին շարժումն եղաւ սոսկումը:

— Բայց չեմ կրնար երեխի վրայ ձգել զաւակս:

Ժանն գլուխը ցնցեց, ըմբռնելով այդ մայրական ընդվզումը և ընդնշմարելով այն անել վիճակը, ուր կը մերժուէին հետզհետէ: Այդ եղական ու յանդուգն միջոցը միայն կրնար ապահովել տղուն փրկութիւնը:

— Մարդոց յօրինած անզօր օրէնքը, խեղճ Օտօրս, այդ խուսափողական միջոցէն զատ ուրիշ միջոց չի թողուր ձեզի: Չպիտի կրնաք Ժաքը իբր ձեր զաւակը ճանչնալ, ո՛չ մէկ պարագայի մէջ, նոյն իսկ ըլլալով այրի, ամուսնալուծուած կամ վերստին ամուսնացած: Օրէնսգրքին համաձայն, ձեզի համար միշտ օտար տղայ մը պիտի ըլլայ ան: Միայն Ռոժէր կրնայ որդեգրել Ժաքը: Մօրիս Լը Շար ազատ և ամուրի է: Իր հարստութեան ու անունին շնորհիւ պիտի կարենայ ընկերութեան մէջ իր տեղը և դիրքը տալ ձեր զաւկին, որպէս զի պարիա մը չդառնայ:

—Ժանն, երբ դուք մայրը ըլլայիք զաւկիս, ամէն պիտի վարժուէիմ այդ գաղափարին, հակառակ սրտիս ակամայ նախանձին: Բայց այդ Մօրիսը օտարական մըն է...

— Ո՛չ, Ռոժէրի եղբայրն է...

— Ուրեմն պիտի ընդունիք ամուսնական այդ առաջարկը:

— Ա՛հ, հաւատացէ՛ք, Օտօր, առանց թաքուն մտածումի ոև է շահու: Մէկ փափաք և մէկ բաղձանք ունիմ, այն է տառապանքներ խնայել ձեզի, անել ճամբէն դուրս հանել և ձեր զաւակը պաշտպանել, զոր իմ զաւկիս պէս պիտի սիրեմ:

— Օ՛հ, պիտի սիրէք զաւակս, այնպէս չէ՞: Եթէ երբեք ուրիշ զաւակներ ալ ունենայիք, երբեք չպիտի լքէք իմինս...

— Կրնաք հաւատ ընծայել այդ բանին, բացագանչեց Ժանն, խիստ յուզուած, իր ձեռքերուն մէջ առնելով բարեկամուհիին ձեռքը:

— Ի՜նչ զոհողութիւն, հծծեց Տիկին տը Մօրայլ: Որքան ատեն որ իմ զաւկիս քով կը գտնուէիք հոն, քաջութիւնս չէր պակսեր, բայց անկէ բաժնուիլը կը բզքտէ սիրտս:

— Խորհեցէ՛ք որ ինչ վրդովումներու մատնուեցաք... Միտքերնիդ բերէ՛ք ձեր ամուսնոյն կասկածները և այն սարսափը որ առաջ պիտի գար իսկոյն, եթէ երբեք դիւցազնական ջանքեր չկատարուէին... Պէտք է ազատել Ժաքը:

— Այո՛, իրաւունք ունիք. պարտիմ իմ անհուն երախտագիտութիւնս յայտնել ձեզի, պարտիմ սրտանց շնորհակալ ըլլալ Մօրիս Լը Շարի, պարտիմ օրհնել նախախնամութիւնը, որ աղէտի միջոցին իմ դիմացս կը հանէ, վտանգէ ազատելու համար մեզ: Ազնիւ սրտեր ունիք դուք, վեհանձն կարեկցութեան և զգացումի մը մէջ իրարու միացած. բայց իմ վշտիս վրայ միայն կը խորհիմ: Արհամարհեցէ՛ք զիս, Ժանն, որովհետև վատ կին մըն եմ:

— Սիրելիս, ո՛րքան լաւ կ'ըմբռնեմ ձեր ըսածը: Ո՞ր մայր ձեզի պէս չպիտի զգայ: Բայց պէտք է քաջութիւն ցոյց տալ, փոթորկին առաջքը առնելու համար: Ձեր բովանդակ կամքով և պաղարիւնութեամբը զինուեցէ՛ք: Վտանգէ զերծ չենք տակաւին: Չէք կրնար խուսափիլ ձեր ամուսնոյն հետ մեծ ու վտանգաւոր բացատրութիւն մը ունենալէ: Պէտք է յաղթական դուրս գաք, ձեր վրայ ծանրացած կասկածներէն ու ամբաստանութիւններէն մաքրուած. մի՛ տարակուսիք թէ ճշմարտութիւնը չի կասկեր ան. թերևս տեղեակ ալ է անոր:

— Ա՛հ, միշտ ստելու հարկին մէջ գտնուիլ, ինչ նողկալի բան:

— Նաւահանգիստը կը հասնինք, որ բաղդատաբար ապահով տեղ մըն է:

— Սիրտս ջախջախուած է...

— Հե՛գ սիրելի բարեկամուհիս:

— Ա՛հ, յանցանքները ինչպէս կը պատժուին: Մարդկային արարքները ինչ անակնկալ արդիւնքներ կ'ունենան:

— Բայց դուք շատ տառապած և շատ ալ քաւա՛ծ էք:

— Դեռ չէ վերջացած...

— Ձեր յանցանքը բան մը չէ ձեր ամուսնոյն մոլորութիւններուն և խենթութեանց հետ բաղդատմամբ:

— Ա՛հ, մարդկային ընկերութիւնը ներողամիտ կը գտնուի անոնց հանդէպ, մինչ անողոք է իմ նկատմամբ, կին ըլլալուս համար:

— Կը տեսնէք որ Մօրիս Լը Շարի առաջարկը փրկութեան կ'առաջնորդէ...

—Այո՛, կը տեսնեմ ու կը հասկնամ այդպէս ըլլալը, բայց այդ հարկը կը բզքտէ հոգիս...

— Ժաքը պիտի տեսնէք դարձեալ: Վէնետիկ շատ հեռու տեղ մը չէ: Բարիզ այն ատեն պիտի գանք, երբ Պ. տը Մօրայլ ալ եւս կասկած չունենայ և ժամանակը մոռցուցած ըլլայ...

—Այո՛, այո՛, զաւակս, իմ հեգ փոքրիկս...

—Այդ միջոցին պիտի կրնաք միւսը սիրել, ձեր այնքան սիրուն Անտրէն...

—Ա՛հ, Անտրէն ալ չկորսնցնելու համար է որ ընտանեկան յարկին մէջ մնալ կը յօժարիմ, միշտ ստելով...

—Բոլոր վիշտերը կը մաշին և կեանքը կը շարունակէ իր ընթացքը...

—Ժանն, Ժանն, իմ քոյրս...

Մարքիզուհին կ'արտասուէր, իր բարեկամուհիին ուսին վրայ հեծկլտալով: Իր ճակատագիրը կ'ընդունէր, ապագային վրայ յուսալով:

Պ. տը Մօրայլ եղական զգուշաւորութեամբ լսեց որ Պ. Ապէլ Սմիթ կը սպասէ իրեն: Իր աշխատութեան սենեակին մէջ գտաւ ամերիկացի ոստիկանը, թիկնաթոռի մը մէջ բազմած: Պատկերազարդ թերթ մը աչքէ կ'անցընէր:

— Սիրելի Ռօճէրս, ինչ եղաւ երէկ գիշերուան գողունի տիկինը:

—Մեկնեցաւ...

—Մեկնեցա՞ւ մի:

—Այո՛, բայց Բօյլէի օգնութեամբ կրցի խոստովանութիւններ առնել իրմէ:

—Խոստովանութիւննե՞ր:

—Այո՛: Զօրաւոր և յանկուցիչ կին մըն է, հաւատացէ՛ք խօսքիս: Բայց մենք զրահապատուած ենք այդ բաներուն դէմ:

—Ձեր քո՞վ կը գտնուին այն թուղթերը զորս ծախել կ'ուզէր ինծի:

— Ի՞նչ թուղթ:

— Նամակն ու հեռագիրը.

— Սիրելի պարոն, խաբէական գործ մըն է և լաւ երեւակայուած: Այդպիսի գրութիւններ գոյութիւն ունեցած չեն երբեք:

(Շարունակելի)

իր մէջ նուանդուն գործունէութիւն մը ունի, բանաստեղծիր ալ են անոնք, միջնորդ, վաճառական, ճամբորդ եւն.։ Բնութիւնը ցոյց տուած է որ նախնի Յունաստանի ամէնէն հին քաղաքակիրթ և հնադարմիս ժողովուրդը նաւաստիները և ծովեզերքի բնակիչները եղած են, Կորընթացիները և Աթենացիները։ Ընդհակառակը՝ ներքին լեռնական ժողովուրդները եղած են պարզամիտ։ Ահա ֆիզիքական միջավայրին ազդեցութիւնը, որ սկիզբէն իսկ Յոյներու միտքը զօրացուցած և լուսաւորած է։ (Շար.)

ՁԵՌԱԳԻՐ ՄԱՏԵԱՆՔ

Բ.

Մեր տեսած միւս ձեռագիրներն, որոնց վրայէն համառօտակի պիտի անցնինք, և որոնց թուով 14 հատ են, սեփական է Կեսարացի Հ. Վարժապետեան ընտանիքին.

Ա. Մեկնութիւն Բժ. Մարգարէից. — Արեւելեան հին կազմով է. Թղթեայ, նօտրգիր և միջին մաքրութեամբ գրուած։ Արտգրուած է ի Ներսիսէ Արքեպիսկոպոսէ Տարսոնի։ Յիշատակարանն է հետեւեալը.

«Փառք... Շնորհիւ Տեառն սկսաւ և աղօթմամբ նորին յանգ եղեալ աւարտեցաւ մատեանս Աստուածային և հոգեբուխ մեկնութեան, «Մեկնութիւն Երկոտասան Մարգարէիցն» յամին ՌԾԱ, (=1602) թուաբերութեան, յԱստուածապահ և յԱստուածախնամ ի քաղաքն... զոր և այժմ մականուամբ Ցամիթ յորջորջեալ կոչի։ Եւ ի յԱռաջնորդութեան տեառն քաղաքիս Տ. Սրապիոն քոյ Րաբունապետին, զի սա էր հալածիչ հերձուածողաց և յանդիմանիչ անուղղագնացից, սա էր հանող յագարակէ զանբան...։» (Թուղթ ինկած էր)։

Բ. Մեկնութիւն Առակացն Սողոմոնի. — Արեւելեան հին կազմով, մեծադիր, տախտակեայ կաշեպատ, բոլորգիր, մաքուր գրչութիւն, գեղեցիկ ծաղկենկարներով զարդարուած է, բայց դժբախտաբար ո՛չ յիշատակարան ունի, և ո՛չ ալ թուական մը։

Գ. Հաւաքումն Մեկնութեան Նորաւիցունց Թղթոց Կաթողիկեայց. — Արեւելեան հին կազմով, Թղթեայ, մեծադիր և տախտակեայ կաշեպատ, բոլորգիր, միաձեւ գրչութիւն և մաքուր. գրուած է 1206 թուականին Պետրոս անուն անձէ մը Սկեւռայի վանքին մէջ. մատեանը շատ մաքուր պահուած է և ունի հետեւեալ յիշատակարանը.

«Փառք... Այս բազմալոյս և Աստուածախօս մատեան ցանկացօղ Նուաստ և տրուպս յորդիս Եկեղեցւոյ Պետրոս, և սկիզբն արարի ակամ մտմտում, անպատական նիւթով, և անպատշաճ դեղով, անարհեստ գրչով։ Սակայն եկն ի կատարումն աղորմութեամբն Աստուծոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեան։ Գրեցաւ մերձ ի քաղաքն Լամբրուն ի գերահռչակ անուապատս Սկեւռա ի մէջ Քրիստոսի ազգակաց սուրբ ճգնաւոր եղբարց միաբանակեցաց որոց ձեռնտուութեամբ յանգեցեալ աւարտեցաւ կանխ սիրոյ կամաւք... Արդ որք ընթեռնուք և աւրինակէք թողութիւն մեղաց խնդրեցէք մեղաւորիս Պետրոսի և ծնողաց իմոյ, և սուրբ հայրեպետիս իմոյ Խաչատրոյ, որ ծեր և տկար կենաւք զնիւթս պատրաստեաց որ և աշխատի վասն մեր յամենայն պէտս, հատուցէ զնա Քրիստոս որ առատն է ի պարգեւս։ Եւ գրեցաւ թուիս... ՈԾԵ (655+551=1206) ի յիշատակ հարազատ իմոյ Եգնատիոսի քահ. և Եղիայի Սարկաւագի, որք յաւուրս վախճանեցան ի Քրիստոս, և սուրբ հայրեպետիս իմոյ Յոհաննիսի, որ զմեզ զամենեսեան սնոյց և ուսոյց, աղաչեմ սիրով յիշել զ՛ բարի ընթերցողք։ Յայսմ ամի վախճանեցաւ ի Քրիստոս վարդապետն իմ Յոհաննէս ուխնադիր, որում ողորմեսցի Քրիստոս...։»

Դ. Դաւազանագիրք, հին կազմով տախտակեայ կաշեպատ, փոքրադիր, բոլորգիր միջին մաքրութեամբ, կը պարունակէ Կաթողիկոսաց Հայոց գաւազանագիրքը, անյիշատակարան և անթուական է մատեանս։

Ե. Ժողովածոյ. — Փոքրադիր, Նօտր գիր, անյիշատակարան և անթուական, կը պարունակէ հետեւեալ կտորներն.

1. Մեկնութիւն Տօմարի, ի խնդրոյ Թամայ Վարդապետի Մեծոփայ վանից. արարեալ Յակոբ Վարդապետէ Ղրիմեցւոյ։
2. Թուղթ Արիստոտէլի Իմաստասէրի առ Աղեքսանդր թագաւոր։
3. Յաղագս ազգականութեան բաժանման, արարեալ Յակոբ Վարդապետի Ղրիմեցւոյ։
4. Համառօտ լուծմունք, Յով. Որոտնեցւոյ, հաւաքեալ աշակերտի նորին ի Գէորգայ Երզնկացւոյ։
5. Անանիայի Վարդապետի Շիրակացւոյ հարցմանն և լուծմանն։

Զ. Հաւաքոs Ճառընտրութիւն. — Նոր կազմ, Թղթեայ, Նօտր գիր։ Յօրինեալ աշխատասիրութեամբ Յակովբ Նուաստ Դպրի Կեսարացւոյ Կապադովկեան Նորաքաղաքեան կոչեցելոյ, ի Հայրապետութեան ամենայն Հայոց Աստուածաէջ տեղւոյն Սրբոյ Էջմիածնի Տ. Սիմէոն գերիմաստ Կաթողիկոսի, և Պատրիարքութեան մայրաքաղաքին Կոստանդնուպոլսոյ Տեառն Գրիգորի Վարդապետին, ի թվին ՌՄԺԹ (=1770) ամսեանն Սեպտեմբերի։

Է. Տռամաբանութիւն. — Նոր կազմով կազմուած, նօտր գիր, Թղթեայ։ Յօրինեալ Երանելւոյ Սիմէոնի Ջուղայեցւոյ։

Ը. Սաղմոս.

Թ. Սաղմոս.

Երկուքին ալ կազմերը քայքայուած են, բոլոր գրով գրչագրուած, շատ մը թուղթեր ինկած են, մէկը ծաղկենկարներ ունի գեղեցիկ և ճաշակաւոր շինուած ու ոսկիով զարդարուած. առաջինը անթուական և անյիշատակարան, երկրորդն ալ թուական չունի, բայց միայն հետեւեալ համառօտ յիշատակարանը. — «Եւ զիս զանպիտան զգրիչ չարաց պարտապան, զՍահակ գրիչս յիշեցէք միով հայր մեղայիւ։»

Ժ. Շարական, հին կազմով, Թղթեայ, Նօտրգիր, լաւ և գեղեցիկ գրչութիւն, մաքուր գործ, ծաղկենկարք կան շատ գեղեցիկ և ճաշակաւոր, ո՛չ յիշատակարան ունի և ո՛չ թուական։

ԺԱ. Հէքիմարան. — Հին կազմով, Թղթեայ, փոքրադիր, Նօտր գիր, անյիշատակարան ու անթուական։

ԺԲ. Հէքիմարան. — Հին կազմով, Թղթեայ, փոքրադիր, Նօտր գրով գրուած, անթուական, այլ գրով գրուած է հետեւեալ յիշատակարանը. «Այս է բժշկարան Հեթումի... Մեծ բժշկապետն Մխիթար, գրեալ էա վասն անձին իւրոյ ի քաղաքն Սիս, որ ընթեռնուք յիշեցէք զգրաւղս գրոցս զԳրիգոր սուտ անուն Աբեղայս և դուք յիշեալ լինիջիք.»

ԺԳ. Անդեղայ ժամատետր. — Նոր կազմով, փոքրադիր և նօտր գիր։ Ժողովեալ մեծաւ զգուշութեամբ ի բժիշկէ Սեխմանոսէ Շահրիմանեան Տփխիսեցւոյ, յամին 1796 ի Կ. Պոլիս։ Վերստին օրինակեցաւ ի Կեսարիա ձեռամբ Աբրահամ Դպրի յամին 1816. ի վայելումն Նազարեան Մարտիրոս Վարժապետին։

(Շար.) ՏՐԴԱՏ ԵՊՍ. ՊԱԼԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՃՈՒԿԱՏԵՐ

Ծնողք կարելի եղածէն աւելի զգուշալու են ինքզինքնին իրենց զաւակներուն առջեւ։ Գիտնալու են թէ տղաք շատ սուր դիտողներ են, միայն թէ կարողութիւն չունին իրենց դիտողութիւններէն լաւ հետեւանքներ հանելու։ Տղոց աչքերն ու ականջները երբեք լռելու չեն մանաւանդ իրենց ծնողաց բուռն կռիւի տեսարանները, որոնք շատ խոր կերպով կը տպաւորուին մանկական մտքին ու սրտին վրայ և կը դառնացնեն անոնց մանկական զուարթութիւնը։ Ծնողքներուն կռուի տեսարանները անխափանաբար տխուր տրամադրութիւն մը կը գոյացնեն լուրջ բնաւորութեան տէր տղոց վրայ։ Թեթեւամիտ տղաք ալ այդպիսի տեսարաններէ կը քաջալերուին յարգանք ու պատկառանք չունենալ իրենց ծնողաց հանդէպ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՊԱԳԱՆ

Գերմանիոյ պետական խորհրդական Գ. Ռուտոլֆ Մարտին, որուն մէկ հրատարակութիւնը, Ռուսիոյ և Ճափոնի վրայ, ժամանակին այնքան մեծ աղմուկ յարոյց, «Գերմանիոյ ապագան» խորագրով նոր գործ մը հրատարակեց։ Այդ գործին նպատակն է Գերմաններուն ուշադրութիւնը հրաւիրել երկրին ելմտական կացութեանը վրայ։ Գ. Ռուտոլֆ Մարտին շատ նպաստաւոր չի գտներ ելմտական այդ կացութիւնը. մանաւանդ կը քննէ այն պարագան թէ ի՛նչ պիտի պատահի երբ պատերազմ տեղի ունենայ։ Հեղինակը կ՛ըսէ.— «Նոյն իսկ Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ դէմ կատարուած յաղթական պատերազմէ մը ետքը, Գերմանիա ու իր դաշնակիցները չեն կրնար յուսալ պատերազմական կորուստ տուգանք մը։ Այդ պատերազմին հետեւանքը պիտի ըլլայ Ռուսիոյ համար ելմտական խիստ տագնապալի կացութիւն մը, ինչ որ առնուազն մէկ միլիառ ֆր. պիտի պակսեցնէ Ֆրանսայի հարստութիւնը և այդ կերպով Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ և Ռումանիոյ դաշնակցութիւնը պիտի չկրնայ Ֆրանսայէն պահանջել պատերազմական վիթխարի տուգանքը, զոր կարելի է 20 միլիառ ֆր. ենթադրել։ Եւ եթէ պատերազմը կենճառէ Անգլիոյ հետ նաւային պատերազմով մը, բրիտանական տէրութիւնը պիտի կրնայ Գերմանիոյ ռազմական ու առեւտրական նաւատորմին անհաշուելի վնասներ պատճառել Աւստրիոյ և Իտալիոյ եզերքներուն վրայ։ Գերմանիա ապագայ պատերազմին պատրաստուելու համար ուրիշ ընելիք մը չունի, եթէ ոչ երկրին ելմտական կացութիւնը բարւոքել և մաս առ մաս հատուցանել Գերմանիոյ չորս միլիառ ֆր.ի պարտքին։ Պէտք է 260 միլիոնի հասոյթ մը ձեռք բերել եկամուտի ու հարստութեան ուղղակի տուրք մը հաստատելով և ժառանգութեան տուրքը փոփոխելով։ Երկու հարիւր միլիոնի հասոյթ մը՝ գարեջուրի, օղիի ու ծխախոտի վրայ անուղղակի տուրքերով և 240 ալ ժառանգութեան տուրքին նկատմամբ օրինական առաջարկութիւններով.»

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԻՆ

Բէքինի ֆրանսական դեսպանը, անցեալ կիրակի, ծանուցագիր մը ներկայացուց Չինաց՝ կարգ մը պահանջումներ ընելով՝ Թոնքինի սահմանագլուխին վրայ վերջերս պատահած միջադէպերուն հետեւանքով։ Չինացիները խորապէս ցաւ կը յայտնեն վերագրուած միջադէպերուն համար և փափաքող են կատարել հատուցում ընելու։ Ֆրանսա սա պահանջումները կ՛ընէ.— 1. Ցանցառներուն պատժուիլը։ 2. Փախստականներուն ետ կոչուիլը։ 3. Դրամական հատուցում 250,000 ֆր.ի։ 4. Դրամական հատուցում Լաօ-Քէէն Նաւանոյի երկաթուղին շինող Ընկերութեան՝ անկարգութեանց հետեւանքով աշխատութիւնները ընդհատուելէն կրած վնասին համար, 5. Ֆրանսայի մենաշնորհ մը տալ երկաթուղիի մը շինութեան համար՝ Թոյ-Անա-Ֆուին Սին-Կան-Ֆու՝ Շանսիի մէջ։ Չին, սակայն, անընդունելի և անարդար կը գտնէ ֆրանսական պահանջումներէն երկուքը։ Չինացիները կ՛ըսեն թէ փախստականը Չինաց վարչական ամէնէն նշանաւոր պաշտօնատարներէն մէկն է, թէ ապստամբները, և ոչ թէ չինական կանոնաւոր զինուորները, պատասխանատու են խնդրոյ առարկայ եղող երկու միջադէպերուն և թէ Ֆրանսայի գաղթային իշխանութիւնները նուազ բարեկամութիւն ցոյց տուած են՝ ֆրանսական ստացուածքներուն մէջ չինական ապստամբներուն կազմակերպութիւնը թոյլատրելով, որոնք ֆրանսական ստացուածքէն ճամբայ ելլելով անցնելով դեկտեմբեր 4ին գրաւեցին Նամքուանը և ապրիլին ալ Լաօ-Քայի՝ սահմանագլուխին վրայ։ Չինացիները կ՛ըսեն նաև թէ Ֆրանսացիները չեն ցրուած ապստամբներու խումբերը։ Գալով Շան-Սիի մէջ երկաթուղիի մենաշնորհ մը տալու խնդրոյն, Չինացիները կ՛ըսեն թէ կարելի չէ առնչութիւն մը հաստատել Չինաց հիւսիսային կողմի երկաթուղիներու խնդրոյն և սահմանագլուխի միջադէպի մը միջեւ հարաւային կողմը։ Այս պահանջումը վերբերող ձեռք առնելու երեւոյթը ունի երբեմն այն քաղաքականութիւնը զոր երկար ատեն ի վեր լքած են Բէքինի բոլոր օտար դեսպանատունները։

— Սայկոնէն (Հնդկաչին) Բարիզ ուղարկուած հեռագիր մը, կ՛ըսէ.— Չինացի ապստամբներու երկու զօրաւոր խումբեր, սահմանագլուխին վրայ, հսկողութեան թուլացումէ մը օգտուելով, Լաօքայ մտան, ուր մէկ քանի գիւղերու մէջ աւարառութիւն ըրին։ Զինուորներ զրկուեցան ապստամբներու այդ խումբերը ցրուելու կամ զսպելու համար։ Թոնքինի ֆրանսական ընդհանուր ներկայացուցիչը Ալոնկի ծովածոցը գնաց, ընտրելու այն կղզին ուր վար պիտի դրուին չինացի հարիւրաւոր գաղթականներ, մինչեւ որ դուրս հանուին։ Չինաց կառավարութիւնը յետոյ պիտի վճարէ անոնց համար ըլլալիք ծախքը։

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնի մէջ, չորեքշաբթի օրը, ատեան մը տրուեցաւ ի պատիւ Արենպերկի իշխանին, որ Սուէզի ջրանցքի Ընկերութեան նախագահն է։ Ներկայ էին նաև Սըր Թոմաս Սըթէրլէնտ, Գ. Շառլ տը Լէսէփս, Գ. Մէլքիոռ տը Վօկիւէ, Անգլիոյ Թղթատարական նախարար Գ. Սիտնէյ Պըքսթըն եւայլն։ Արենպերկի իշխանը յայտարարեց թէ 1914ին կամ 1915ին Սուէզի ջրանցքին խորութիւնը երեսունվեց ոտք պիտի ըլլայ։

— Ֆրանսայի առեւտրական պալատներուն հարիւր նախագահներ, չորեքշաբթի օրը, Լոնտոն ժամանեցին։ Անգլիա-ֆրանսական ցուցահանդէսին մէջ ընդունուեցան ֆրանսական յանձնաժողովին անդամներուն կողմէ և առաջնորդուեցան ծաղկեմշակութեան ճիւղը, ուր Լորտ Սէլպի, անգլիական յանձնաժողովին հետ, բարի գալուստ մաղթեց անոնց։ Թուլուզի առեւտրական պալատին նախագահ Գ. Միռաու պատասխանեց իր պաշտօնակիցներուն անունով։

— Մորնինկ Բոսթ կ՛ըսէ թէ Անգլիոյ խորհրդարանին անդամներէն չորս հարիւրէ աւելին նպաստաւոր կարծիք յայտնած են՝ Մեծն-Բրիտանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ հեռագրական ու թղթատարական սակացոյցերը զեղչելու համար։

— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին կողմէ երկրորդ ընթերցումով ծերերու համար հանգստեան թոշակի օրէնքի մը հաստատման ծրագրին ընդունուելուն առթիւ նոյն ժողովին մէջ պահպանողական երեսփոխան Գ. Ֆէլ հարցուց ելմտական նախարարին թէ հիմա Անգլիոյ մէջ եօթանասունէն աւելի ո՛րքան այրեր և կիներ կան, որոնք, նախարարութեան առաջարկութեանը համաձայն, ծերութեան թոշակի մը իրաւունք ունենան։ Ելմտական նախարարը պատասխանեց թէ անոնց թիւն է 247,000 այր և 323,000 կին։ Այդ ծրագիրը եթէ ընդունուի, պետական գանձուն համար տարեկան վեց միլիոն անգլիական ոսկիի ծախք մը պիտի աւելնայ։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, հինգշաբթի օրը, երբ պետական պաշտօնատարներու կանոնագրին վրայ վիճաբանութիւն կը կատարուէր, բուռն վէճ մը ծագեցաւ պահպանողական երեսփոխան Գ. Սանթինիի և ազատական կուսակցութենէն Գ. Պարծիլայիի միջեւ։ Ծայրայեղ ամբողջ ձախակողմը Գ. Պարծիլայիի միանալով ծանրապէս նախատեց Գ. Սանթինին՝ «միմոս», «այլասերած» եւայլն բառերով։ Պահ մը ձայներ լսուեցան լրագրական ներկայացուցիչներու յատկացուած վայրէն։ Գ. Սանթինի դէպի այդ կողմը դառնալով.— «Լռեցէ՛ք, վատեր» գոչեց։ Ասոր վրայ աղմուկ մը ծագեցաւ։ Բոլոր օրագրողները նախատալից խօսքեր կ՛ուղղէին Գ. Սանթինիի։ Ատենապետը հարկադրուեցաւ ընդհատել նիստը և հրամայեց որ բոլոր ունկնդիրները, նոյն իսկ օրագրողներն ալ, դուրս հանուին։ Լրագրի ներկայացուցիչները բողոքեցին, ըսելով որ ատենապետը իր իրաւասութեան սահմանէն դուրս կ՛ելլէր։ Ժողովին նիստը քիչ ետքը վերսկսաւ։ Օրագրողները արտօնուեցան նորէն ներս մտնելու, սակայն որ և է հատուցում չտրուեցաւ և ատենապետը բացարձակապէս չպախարակեց Գ. Սանթինին, որով օրագրողները նորէն դուրս ելան։ Ատենապետը ուզեց չորրորդական նիստը, սակայն ծայրագոյն ձախակողմի երեսփոխանները կը պահանջէին թէ հատուցում ըլլալու է օրագրողներուն։ Աղմուկը շատցաւ, բայց յետոյ հանդարտեցաւ։ Օրագրողները, որոնք դուրսը ուրիշ սրահ մը կը գտնուէին, որոշեցին թէ մինչեւ որ միջադէպը չկարգադրուի, ժողովին պիտի չներկայանան և ատենագրութիւններն ալ պիտի չհրատարակեն։ Իրենց մէջէն երեք հոգիներ յանձնաժողով մը ընտրեցին՝ այդ միջադէպը կարգադրելու համար։ Գ. Սանթինին մենամարտի հրաւիրելու համար վիճակ ձգեցին և վիճակը ելաւ Մադիեոր խմբագիրներէն Գ. Ծամէլլիի։ Իտալիոյ բոլոր լրագիրները սկսան հրատարակել Երեսփ. Ժողովին ատենագրութիւնները։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ԽՕՍՔԵՐԸ

Միւնխէնէր Նոյէսդէ Նախրիխդէն, Տէօպէրից մէջ Վիլհէլմ կայսեր յայտարարութեանց վրայ խօսելով, կ՛ըսէ թէ տէրութեանց խմբաւորումները հիմա տարբեր հանգամանք մը ստացած են և կը յարէ.— «Առաջ Ռուսիա և Աւստրիա միասին կ՛երթային, հիմա մէկ կողմէն կան Անգլիա, Ֆրանսա ու Ռուսիա և միւս կողմէն ալ Գերմանիա և Աւստրիա-Հունգարիա։ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին ատեն գոյութիւն ունեցող խմբաւորումները վերստին սկսած են։ Գերման ժողովուրդը բնազդաբար անվստահութիւն մը կը զգայ, իբրեւ թէ տէրութեանց խմբաւորումներուն այս նոր վիճակը Գերմանիոյ մասին նպաստաւոր չըլլար։ Առանց մտահոգութեան պատճառ մը ըլլալու մեծ տհաճութիւն մը կը տիրէ։ Այդ զգացումն էր զոր յայտնեց Վիլհէլմ կայսրը, անշուշտ իրարանցում առաջ բերել չուզեց, սակայն իր սպաներուն համար խօսեցաւ և ոչ թէ ուրիշներուն։ Օր օրի կը մեծնայ այն համոզումը թէ Գերմանիա պէտք է պատրաստ գտնուի և մանաւանդ բարւոքէ իր ելմտական կացութիւնը, Գերմանիոյ համար ասկէ աւելի լաւ երաշխաւորութիւն մը չի կրնար ըլլալ խաղաղութեան պահպանման մասին։»

ՌՈՒՍԻԱ

Ռաքքոնիճիէն կը գրեն Դուրինոյի Սդամբա լրագրին.— «Կրնամ յայտարարել թէ բոլորովին անհիմն է այն լուրը որուն համաձայն Ռուսիոյ կայսրը Ռաքքոնիճիի մէջ այցելութիւն պիտի տայ Իտալիոյ թագաւորին։ Արքայական դղեակներու վարչութեան մէջ բարձր դիրք ունեցող անձնաւորութիւն մը ըրաւ վերջերս այս յայտարարութիւնը։»

— Ֆոսիշէ Զայդունկ կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ կայսրուհին և զաւակները յուլիս 28ին Վոլֆսկարտէն դղեակը պիտի ժամանեն Տարմշդատ մէջ, ուր երկու ամիս պիտի կենան։

— Ռուս կառավարութիւնը 200 միլիոն ռուպլիի ներքին փոխառութիւն մը պիտի կնքէ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Նիւ-Եորքէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թանըր Թղթակիցը.— «Կը հաւատացուի թէ Գ. Դաֆթի ընտրութեան ի նպաստ պայքար կազմակերպողները լաւէն կապակից են տնտեսագիտական, ճարտարագործական և երկաթուղիի պետերուն և թէ անոնց օժանդակութեան փոխարէն Գ. Դաֆթի բարեկամները խոստացեր են նախարարութեան ձեռնարկները մեղմացնել «դըրըստ»ներուն դէմ։ Այս վերջինները կը յուսան այդ կերպով յաջողցնել Գ. Դաֆթի ընտրութիւնը՝ իբրեւ նախագահ Մ. Նահանգաց։ Հակառակ կուսակցութիւնն ալ յոյս կը յայտնէ որ Գ. Ռուզվէլդի ընտրելին՝ Գ. Դաֆթ պիտի չընտրուի և թէ աշխատաւոր դասակարգը պիտի յիշէ Գ. Դաֆթի արարքները աշխատաւորութեան դէմ, երբ դատաւոր էր։

— Չիքակոյի ժողովին մէջ 930 պատուիրակներուն 700ը պաշտօն ստացան քուէ տալու Գ. Դաֆթի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան «Թօգրիր»ի յանձնաժողովին անդամներէն Մէհմէտ Ալի էֆ.ի և Սելանիկի կուսակալութեան թարգման Նէճիպ պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ քաղաքապետութեան խորհուրդին անդամ Կարաֆալիս էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Սպարապետի Դրան հաշուակալութեան երկրորդ ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ՝ Սպարապետի Դրան մէքթուպճի Սիւրէյա պէյ, որուն յաջորդեց թղթակցութեանց դիւանին Տնօրէն Ալի Րիզա պէյ։ Անոր ալ յաջորդեց արձանագրութեանց ճիւղին Տնօրէն Մուսթաֆա պէյ, որուն յաջորդ կարգուեցաւ թղթակցութեանց դիւանին առաջին ճիւղին միւմէյիզներէն Շէվքէթ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյքի երրորդ ճիւղին պաշտօնեաներէն դպրապետ Ապտիւլվէհապ պէյի և Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան ծածկագրութեանց պաշտօնեայ Նաճի պէյի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Իզմիրի առաջնակարգ վաճառականներէն Գալէթեան Սերգօ էֆ.ի։

— Լիտագաթի ոսկի շքանշան՝ Երուսաղէմի Թաղապետութեան նախագահ Ֆէյզի էֆ.ի և Լիտագաթի արծաթ շքանշան՝ առողջապահական քննիչ Մուհարրէմ էֆ.ի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ առեւտրական սենեակներու նախագահները, որոնք Կ. Պոլիս այցելեցին, Ռումանիա վերադառնալէն ետքը, Պուքրէշի առեւտրական սենեակին նախագահ Գ. Ասան, Կ. Պոլսոյ ռումանական դեսպան Գ. Բաքինիուի հեռագիր մը ուղղելով, խնդրեց իրենց երախտագիտութիւնները մատուցանել յատ Կայս. Գահոյից՝ այն կայս. շնորհներուն նկատմամբ որոնց արժանացան երբ Կ. Պոլիս կը գտնուէին։

— Գ. Ասան նաև հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց դեսպան Գ. Բաքինիուի, Կ. Պոլսոյ մէջ իրենց ընծայած դիւրութիւններուն համար։

ՖՈՆ ՏԷՐ ԿՈԼՑ ՓԱՇԱ, երէկ, ժամը հինգին, հիւրամեծար Նէճիպ պէյի հետ, Հայտար Փաշա երթալով այցելեց կայս. բժշկական վարժարանը։ Ֆոն Տէր Կոլց փաշա այցելեց վարժարանին ամէն մասերը։ Առողջապահութեան դասերուն ներկայ գտնուեցաւ և ուսանողներուն կողմէ ֆրանսերէն ու գերմաներէն տրուած պատասխանները գնահատեց։ Նաև ներկայ գտնուեցաւ վիրաբուժական գործողութեան մը զոր կը կատարէր Ճէմիլ փաշա։ Ֆոն Տէր Կոլց փաշա գնահատեց թէ՛ Ճէմիլ փաշայի ճարտարութիւնը և թէ վարժարանին ու մասնաւորաբար այդ ճիւղին կանոնաւոր ու կատարելագործեալ վիճակը. յետոյ այցելեց ախտաբուժական ճիւղը, ուր գործողութեան մը ներկայ եղաւ. այդ ճիւղն ալ գնահատեց։ Ֆոն Տէր Կոլց փաշա յայտարարեց թէ աշխարհի և ոչ մէկ կողմը այսքան հոյակապ շէնք մը տեսած էր բժշկական վարժարանի համար, ինչ որ արդիւնք էր Վեհ. Սուլթանին կրթասիրական բարձր զգացումներուն և մանաւանդ բժշկութեան մասին ցոյց տուած կայս. մեծ հոգածութեանց։ Ֆոն Տէր Կոլց փաշա շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած ընդունելութեանց համար, ժամ 6ին մեկնեցաւ։

— Ֆոն Տէր Կոլց փաշա ու Տիկինը շաբաթ օրը Թարապիա Սըմմըր Բէլէսէն Մոտա փոխադրուելով, Սըր Ուիլեըմ Ուիթօլի կողմէ հիւրընկալուեցան։

ԻՍՎԷՃԻ նախարար Թիւրխան փաշա, այսօր, Բէօսթէնճէի ճամբով Լա Հէ կ՛ուղեւորի՝ խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին որոշումները ստորագրելու։ Իբրեւ ոսմ. առաջին պատուիրակ՝ Թիւրխան փաշա, երէկ, կայս. Պալատ երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

— Եգիպտական խորհրդական Մէհմէտ Ալի փաշա, որ Թիւրխան փաշայի բացակայութեանը միջոցին Իսվէճի նախարարութեան գործերը փոխանորդաբար պիտի վարէ, երէկ ժամը 5ին Իսվէճի պաշտօնարանը գնաց, ուր մինչեւ ժամ 8 մնաց և յետոյ եգիպտական պաշտօնարանը վերադարձաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիոյ դեսպանը և Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ռուսիոյ ու Սեւ Լերան գործակատարները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

— Պարսից դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՄՐԳԵՂԷՆՆԵՐՈՒ մաքսատան մայիս ամսուան հասոյթը, անցեալ տարուան նոյն ամսուան հետ բաղդատելով, 181,422 ղրուշ աւելի եղաւ։

— Մաքսային վերատեսչութիւնը նկատելով որ այս միջոցիս զանազան երկիրներէ իբրեւ տեղական բերք պտուղներ կը բերուին ոսմ. մաքսատուները, ինչ որ մաքսային հասոյթներուն կը վնասէ, ծանուցած է ամէն կողմ որ ուշադրութիւն ընեն և իբրեւ տեղական բերք բերուած օտար երկիրներու պտուղներուն նկատմամբ հարկ եղած գործողութիւնները կատարեն։

ՊՐՈՒՔՍԷԼԻ ոսմ. դեսպանատան գործակատար Րըֆաթ պէյ ալ ներկայ գտնուեր է Պելճիքայի արտաքին գործոց նախարարին կողմէ տրուած ատեանին՝ Աֆրիկէի մէջ զէնքի ներածումը սահմանափակելու համար գումարուած համաժողովին անդամներուն ի պատիւ։

ԱԺԱՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐ.— Իգտամ խօսելով աժան բնակարաններու մասին զանազան երկիրներու մէջ ձեռք առնուած միջոցներու վրայ, կ՛ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ աժան բնակարաններ շատ կան՝ ամէն դասակարգի վիճակին յարմար, սակայն գործի կեդրոններէն հեռու կը գտնուին և փոխադրութեան միջոցներն ալ դիւրին չեն, հետեւաբար եթէ անոնք աժան ու դիւրին ըլլան, արհեստաւոր և խանութպան դասակարգը կրնայ արուարձանները բնակիլ և աժան բնակարանի խնդիրը ինքնին կարգադրուած կ՛ըլլայ։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Երէկ առաւօտեան անձրեւէն ետքը հեղձուցիչ տաք մը կ՛ընէ։ Երէկ առտու կայծակ իջաւ Սկիւտարի Վալիտէի Ադիք մզկիթին մինարէին վրայ, որ վնասուեցաւ. նաև մինարէէն ինկած քարի կտորներէն գմբեթն ալ վնասուեցաւ։

— Տիարպէքիրէն կը գրեն թէ մայիս 20 երեկոյէն մինչեւ առտու Մարտինի մէջ ու շրջակաները յորդահոս անձրեւ տեղացեր է։

— Գասթէմունիի մէջ անցեալ ուրբաթ գիշերուընէ սկսեալ բաւական անձրեւներ եկեր է, մեծապէս նպաստելով երկրագործութեան. արմտիքի գիները աժանցեր են այդ պատճառով։

— Այտընի նահանգին արտադրիչ կեդրոններուն մէջ տեղացած անձրեւները մեծապէս նպաստաւոր են հունձքերուն։

— Էտիրնէի մէջ ալ հունձքերը լաւ վիճակ մը ունին վերջին անձրեւներուն հետեւանքով և դեռ անձրեւի պէտք կայ։ Ցորենի հրապարակին վրայ բաւական գործունէութիւն կայ. քիլէն 16 ղրուշ 10 փարա կ՛արժէ։ Շրջականերէն մեծաքանակ ցորեն կը բերուի Էտիրնէ՝ աւելի գին գտնելու յուսով։

— Ռոտոսթօյէն կը գրեն թէ չորեքշաբթի օր տեղացող անձրեւները, ամառուան հունձքէն զատ, նաև նպաստաւոր են, այգիներուն, ձմերուկներուն, սեխերուն և եգիպտացորեններուն։

ՍԸՎԱԶԻ կուսակալ Րէշիտ Աքիֆ փաշա, որ քննական պաշտօնի համար Ամասիա կը գտնուէր, մէկ քանի օր առաջ Հուզա գաւառակը ժամաներ է։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը Ատանայի կուսակալութեան գրեց այն գործերը որոնց պէտք կայ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, Սէյհան ու Ճիհան գետերէն ջրանցքներ բանալու, թումբեր շինելու և Ատանայի դաշտը ոռոգելու համար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ պէտքերու յատուկ միսերուն մատակարարութեան նուազուրդը աւարտելով օխան 4 ղրուշ 35 փարայի մնաց նախորդ մատակարար Իսմայիլ էֆ.ի և ընկերոջը Մուսթաֆա էֆ.ի վրայ։ Անցեալ տարի 5 ղրուշ 2 փարայի առանձնած էին և անցեալ տարի մորթի գինը 16ուկէս ղրուշ էր, մինչդեռ այս տարի 7ուկէս ղրուշ է, որով այդ հաշուէն իւրաքանչիւր օխային 24 փարա կ՛իյնայ և ոչխարներու գլուխին, փորոտիքին և ոտքերուն համար ալ 6 փարա. հետեւաբար այս տարուան գինը եօթը փարա պակաս է նախորդէն։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.— Ծովային նախարարութիւնը որոշած ըլլալով մօտերս ձեռնարկել Գարաքէօյի կամուրջին նորոգութեան, երէկ, մասնագէտ պաշտօնեաներ քննեցին նոյն կամուրջին տախտակները և զանազան մասերը։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ.— Մոնիթէօռ կ՛առաջարկէ Շիրքէթի Խայրիէի վարչութեան որ 10, 15, 20 և 25 տոմս պարունակող [illegible] տետրակներ ալ վաճառէ, վասն զի 50 տոմսակներու շատերուն դիւրամատչելի չեն։ Սապահ համամիտ չէ այդ առաջարկութեան, վասն զի զեղչը մեծաքանակ տոմսակի համար կարելի է. թէեւ Մախսուսէի վարչութիւնը Հայտար Փաշայի համար տասնական տոմսակ պարունակող տետրակներ ունի, սակայն անոնք զեղչուած չեն և սովորական տոմսակներու գիներով են։

ՍԸՐ ՆԻՔՕԼԱՍ Օ'ԳՈՆՕՐԻ ԿՏԱԿԸ.— Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպան հանգուցեալ Սըր Նիքօլաս Օ'Գոնօրի կտակը բացուեր է Անգլիոյ մէջ։ Թողած է 53,850 անգլիական ոսկիի հարստութիւն մը, որուն 44,276ը՝ Անգլիոյ մէջ։ Տունը և անձնական գոյքերը կը կտակէ այրիոջը. նաև 8000 ոսկիի եկամուտ մը՝ մինչեւ մահը ստանալու պայմանով։ [illegible] մէջ ունեցած տունը իր այրիոջը կը թողու. հարստութիւնը կը կտակէ զաւկին և եթէ մանչ զաւակ չունենայ, աղջկանը՝ Ֆիրքայի։ Սըր Նիքօլաս Օ'Գոնօր կտակած է թէ իր զաւակներէն մէկը կամ միւսը եթէ կրօնաւոր ըլլալ ուզէ, 3000 անգլիական ոսկի պիտի առնէ։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ կը գրէ մեր Թղթակիցը.— «Գաւառները անձրեւներու պակասէն թէեւ շատ կը նեղուէին, սակայն գոհութեամբ կը լսենք թէ 3—4 օր առաջ հունձքերը կատարելապէս գոհացնելու չափ անձրեւներ եկած են գրեթէ ամէն տեղ և կուգան ցուրդ։ Սամսոնի մէջ տեղացած ցանցառ անձրեւները տաքերէն հողին ու բոյսերուն ծարաւն անցնելու համար անբաւական են։»

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Անցեալ շաբթու Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 170, որոնց 2ը՝ հարսանիթէ, 3ը՝ ծաղկախտէ, 6ը՝ թիֆոյէ, 32ը՝ հիւծախտէ, 13ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ԹՈՓՔԱՓՈՒԻ շրջակայքը՝ Էօրտէք Գասըմ Թաղը ընդարձակ պարտէզի մը մէջ արկած մը պատահեցաւ։ Հիւսէյին անուն մրգավաճառ մը, որ նոյն պարտէզին թութերը ծախու առած էր, անցեալ գիշերը պարտէզին դուռը բանալու պահուն, դիպուածով ինկաւ 12 գրկաչափ խորութիւն ունեցող ջրհոր մը և սկսաւ պոռալ։ Ոստիկանները իմանալով, օգնութեան փութացին և ազատեցին Հիւսէյինը, որ անկման միջոցին ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով հիւանդանոց զրկուեցաւ։

ԻՐԷՆՔԷՕՅԻ կայարանին մէջ կօշիկ ներկող Մէհմէտ ու Սալիհ, երէկ, բաւական գինովցած ետքը, նոյն տեղերը կը պտտէին կօշիկ ներկելու համար։ Այդ միջոցին Գուզգունճուքէն հոն ժամանեց իրենց արհեստակիցներէն Իսհագ։ Մէհմէտ ազդարարեց Իսհագի որ այդ կողմերը իր արհեստը չգործէ, սակայն Իսհագ կարեւորութիւն չտուաւ։ Ասոր վրայ Մէհմէտ զայրանալով դաշոյնը քաշեց ու եօթը տեղէն վիրաւորեց Իսհագը և Սալիհն ալ հինգ տեղէն։ Իսհագ կէս ժամ ետքը մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուելով խոստովանեցաւ իր գործած ոճիրը։

ՊՈԼՍՈՅ Ասմա Ալթըի կողմը, [illegible] գիշերը, գիշերապահը տեսաւ թէ Մէհմէտ անուն Պարսիկի մը խանութին դուռը բաց է. ուստի ոստիկանութեան իմաց տուաւ։ Ոստիկանութիւնը երբ ներս մտաւ, պարկերու մէջ պահուըտած գտաւ Հիւսէյին անուն Պարսիկ մը, որ թէեւ զէնք քաշեց, սակայն ձերբակալուեցաւ։ Վրայէն բանալիներ գտնուեցան։ Այդ անձը խոստովանեցաւ իր արարքը։ Խանութին տէրը բերուելով յայտարարեց թէ մինչեւ հիմա հազար ոսկիի ապրանք գողցուած է։

ՄՍՐԼԵԱՆԻ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ծանօթ երգահան և ջութակահար Ա. Մսրլեան էֆ.ի Նորօլիի Գեղարուեստական ցուցահանդէսէն Ա. մրցանակի և ոսկի մետալի արժանացած հեղինակութիւնները, որոնց հանրութիւնը ո՛րքան անձկանօք կը սպասէր, հրապարակ ելած են.

Marche Polonaise Դաշնակի համար գին 5 ղրշ.

Album Musical (1. Berceuse) 2. Cavatine (3. Rêverie) գին 10 ղրշ.

Ջութակի համար, դաշնակի ընկերակցութեամբ. ձօնուած է Ա. Պատրիարք Հօր։

Կը վաճառուին ան տէպօ (en dépôt) Ա. Գոմանթինկէրի քով Բերա, Շիրազ Ճամբայ. Էմիրզէի քով Գոռքշիլ, Մոստ փողոց։

Իսկ միակ կեդրոնատեղին և գործակալն են՝

Կ. Պօղոսեան Եղբարք

Կ.Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու Թիւ 12, Փօղոսեանին կից ուր կը գտնուին նաև դաշնակի, ջութակի, մանտոլինի և ամէն տեսակ նուագարաններու եղանակներ, մէթոտներ, էթիւտներ եւն. եւն., կը ստանձնեն նաև երաժշտական ամէն տեսակ հրատարակչական գործեր։

Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնները՝ փոխարժէքը կանխիկ, պէտք է ուղղուին միմիայն կեդրոնատեղիին՝

Կ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Պաղչէ-Գաբու, թիւ 12, Կ. Պոլիս

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ վաղը հրաւիրուած է նիստ գումարել Ղալաթիոյ Առաջնորդարանին մէջ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏԱՑ ԺՈՂՈՎԸ երէկ եւս նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Առաջնորդարանին մէջ և շարունակեց իր խորհրդակցութիւնները։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Կեդրոնական վարժարանի ընթացաւարտ կարգին ֆրանսերէնի և ֆրանսերէնի մատենագրութեան պատմութեան քննութիւնները տեղի ունեցան երէկ կէսօրէ վերջ։ Ներկայ էին Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Երեցեան, Խնամակալութենէն Հրանտ Ասատուր և Արմենակ Ինճէեան էֆ.ները և ուրիշներ։ Նախ կատարուեցաւ ֆրանս. մատենագրութեան պատմութեան քննութիւնը, առաջնորդութեամբ դասախօս Պ. Ժօռժ Կիւյեսի։ Ընթացաւարտները խօսեցան ԺԷ.րդ և ԺԸ.րդ դարերու ֆրանսացի գրագէտներու վրայ։ Ցետոյ կատարուեցան խօսելավարժութեան քննութիւնները։ Դադարէ մը յետոյ տեղի ունեցաւ ֆրանսերէն բանաւոր ընթերցման քննութիւնը, Հինալեան էֆ.ի առաջնորդութեամբ։ Ամէնէն վերջը գրաւոր կատարուեցաւ հայերէնէ ֆրանսերէն թարգմանութեան քննութիւնը։

ԴՊՐՈՒԱՆՔԻ սաներէն Պօղոս Սարկաւագ Դովլէթեան ծունկին վրայ ունեցած ուռեցքը դարմանելու համար անցեալ շաբաթ օր Նիկոմիդիա գացած և Տօքթ. Մինասեանէ պէտք եղած դեղը առնելով իրիկուան Գեղամ առաքելեցին հետ դարձեալ Արմաշ վերադարձած է։

ԱՐԱԲԿԻՐԷՆ կը գրեն մեզ Մայիս 25 թուականով.—

Զարս տարիներէ ի վեր առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կը կառավարէր տեղիս եկեղեցական ու կրթական գործերը։ Այս անգամ քաղաքիս Առաջն. Տեղապահ Մեհրաւոժան վրդ. Այխորհանի Պատրիարքական յատուկ հրահանգի մը համաձայն ընտրելիներու եռապատիկ ցանկի մը վրայ Թաղ. Խորհրդոյ նոր ընտրութիւն կատարեց։ Այժմ Թաղ. Խորհուրդը կը բաղկանայ հետեւեալ անձերէն.— Տէրտ Աւետիս Տէր-Ղազարեան, Թովմաս Բաբուռնեկեան, Կարապետ Գողանեան, Ղազար Տէվէճեան, Մամաս Բալըցեան, Պետրոս Զիրէքեան, Պետրոս Կիրկեան։ Նորընտիր Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ ատեն պարտականութիւնը պիտի ըլլայ անդուլ ջանալով հսկողութեամբ հոգ տանիլ քաղաքիս եկեղեցական և մանաւանդ կրթական գործին, որ այնչափ բարւոքուելու պէտք ունի ինչպէս 600է աւելի երկսեռ ուսանողներու։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ.— Հայ գեղարուեստը եւրոպական մամուլին մէջ.— Ֆրանսացի ազնուապետական ներու ակումբ մը քանի մը տարիէ ի վեր գրասէրներու ընկերակցութիւն մը կազմած է Բարիզի մէջ «Հարիւր գրասէրներ» (Les Cent bibliophiles) անունով։ Ամէն տարի այս ընկերակցութեան կողմէ կը հրատարակուի պատկերազարդ հատոր մը՝ զոր կը նկարազարդէ բարիզեան ամէնէն ինքնատիպ և ճարտար փորագրողներէն մէկը։ Հրատարակուած գեղարուեստական թիւերուն մէջ յիշատակելի է մէկ քանի տարիներէ ի վեր լոյս տեսած Կամիլ Մոբէյի «Les fêtes foraines»ը։ Ասոր ձեռ և բազմատեսակ ժանտալղային նկարները գծագրած է պղինձի վրայ Պ. Էտկար Շահին՝ ծանօթ հայ արուեստագէտը, որ այնքան մեծ գնահատումներու արժանացած է բարիզեան սալոններու մէջ։ Այս հատորին մէջ Պ. Էտկար Շահին ամենակատարեալ բնականութեամբ և մեծ արուեստով ստեղծած է բարիզեան զանազան տիպարներ՝ ինչպէս շրջուն առեւտրականներ, լարախաղացներ, բարիզցի ալեքռու, կիներու և տղոց թիւեր, մարդկային մարմնի բոլոր զանազան և բուռն շարժումները և պրկումները, բարիզեան փողոցներու մէջ տեղի ունեցող՝ հրդեհախառնիչ, լարախաղացութեան և ձեռնածութեան վրաններ և հաղորդուէլէն ինք նաւերը ու սիրուն տեսարաններ՝ մինչև բարիզեան կեանքէ։ Հոյակապ հայ արուեստագէտը, ոչ միայն բոլորովին նոր և հրաշալի ապացոյց մը տուած է մարդկային զանազան շարժումներու և դէմքերու արտայայտութեան ներքինին դիտող մը ըլլալուն և զանոնք վերարտադրելու կարողութեանը՝ իր փորագրողի հմուտ և դիւրաշարժ գրիչով, այլ նաև իր կենդանութեամբ լեցուն նկարները դասաւորած և բաժնած ժամանակ, ապացուցած է թէ ազդարար էջերն ալ պճնելու համար՝ արտասովոր հանճար մը ունի։

ՎԵՐՋԵՐՍ կ'այցելեմ Ս. Խաչ եկեղեցին՝ հրապարակաւ Արեւելքի մէջ մեզ հերքող և ամբաստանող Տ. Վահրամ քհնյ. Ցակոբեանը տեսնելու։ Մեր տեսակցութիւնը տեղի կ'ունենայ քահանաներու խուցին մէջ ի ներկայութեան Տ. Աբրահամ քհնյ. Լըճեանի և Աղքատախնամի անդամներէն Պ. Լեւոն Պաքալեանի։ Խօսակցութիւնը կը հարցնեմ Տ. Վահրամ Հօր թէ՝ ինքն ալ մեզի հետ քանիցս դիմումներ չըրա՞ւ, որպէս զի Տօքթ. Ա. Սիլվէթեանի Պաշտօնական գտնուած միջոցին անձնամ չթողուէր Կիւլեիկ տունէն հիւանդ կինը. և մեր այդ դիմումները ապարդիւն չմնացի՞ն։ Տ. Հայրը մեր հարցումներուն հաստատական պատասխան տուաւ։ Յանկարծակի կերպով կը հարցնեմ թէ՝ իր բաց նամակով ուրեմն ի՞նչ բան հերքել կ'ուզէր. կամ «տխուր կացած իրողութեան մէջ ճշմարտութեան հակառակ» ի՞նչ կար. Տ. Հայրը այս անգամ քաշուելով ինծի կը պատասխանէ թէ ես առանց իր հաւանութիւնը առնելու, ինչո՞ւ զինքը ի խնդիր ճեմարանութեան վկայութեան կոչեր եմ։ Գոնէ այս անգամ օգտուելով Տ. Վահրամ Հօր սոյն թելադրութենէն, խոհեմութիւնը կ'ունենանք հոն ներկայ գտնուող Տ. Աբրահամ Հօր և Պ. Լեւոն Պաքալեանի իմացնել թէ Տ. Վահրամ Հօր ըրած այս խոստովանութեան իրենց ներկայ գտնուիլը պիտի հրապարակեմ։ Որքան ալ ինծի համար խոտելի ցաւ տայ թէ Տ. Վահրամ Հօր այս զարմանալի դիրքն ու ընթացքը, պէտք է միանգամ ընդ միշտ ըսեմ թէ՝ ես ճշմարտութիւնը կը ճանչնամ ամէն բանէ վեր, ու պատրաստ եմ ամէն զոհողութիւն ընելու, որպէս զի սուտն ու կեղծիքը, քսութիւնն ու էրբիկը մերկապարանոց հրապարակուին։

Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՆԵՐ ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ ԲԱՐՁՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ.— Տեղւոյս Ամեր. Բարձր. վարժարանի ամավերջի քննութիւնները աւարտեցան 6/19 Յունիս, ուրբաթ օր։ Վարժարանին մէջ հաստատուած օգտակար սովորութեան մը համեմատ, նոյն օրը կէսօրէ վերջ ուսուցչական մարմինն և ուսանողներու ներկայութեանը իրենց շարադրութիւնները կարդացին հետեւեալ աշակերտները, որոնք յաջող հանդիսացած էին շարադրութեան մրցման մէջ.— Երիցագոյն կարգէն՝ Ս. և Մ. Մորճիկեան։ Երէց կարգէն՝ Եսայի Ինճէճեան, Թ. Պասմաճեան։ Կրտսեր կարգէն՝ Ա. Պետիկեան, Լ. Սեբուհեան։ Կրտսերագոյն կարգէն՝ Ց. Պօյաճեան, Վ. Կիւլէսէրեան։

⁂ Հետեւեալ օրը, 7/20 Յունիս, վարժարանին մօտակայ գետնի մը վրայ կատարուեցան դաշտային մրցումները, որոնց մէջ մեծ եռանդ կը ցուցնէին աշակերտները։ Հետեւեալ խաղերու մէջ յաջող հանդիսացան հետեւեալ աշակերտները, որոնք ստացան մետալ, ժապաւէն եւն. մրցանակներ.— 100 եարտս արշաւ 1. Մ. Զիլինկիրեան, 2. Վ. Զօպանեան, 3. Ա. Պետիկեան։ Ոստում 1. Վ. Կիւլէսէրեան, 2. Ա. Պետիկեան, 3. Տ. Սագզեան։ Եռակաթոստում 1. Մ. Զիլինկիրեան, 2. Վ. Ֆըէնկեան, 3. Մ. Փափազեան։ Բարձր ոստում (high jump) 1. Տ. Սագզեան, Ա. Պետիկեան։ Բարձրակաց (high rick) 1. Տ. Սագզեան, 2. Վ. Կիւլէսէրեան։ Արգելարշաւ 1. Մ. Զաքարեան, 2. Լ. Գինոյեան, 3. Լ. Բանիկեան։ Աւազաձգութիւն 1. Մ. Զիլինկիրեան, 2. Լ. Գինոյեան, Վ. Ֆրէնկեան։ 1 մղոն արշաւ 1. Մ. Զիլինկիրեան, 2. Տ. Սագզեան։ Այս տարի բոլոր խաղերու մէջ յաջող հանդիսացաւ Պ. Մ. Զիլինկիրեան (Կ. Պոլսեցի), որ արժանանալով champion (ախոյեան) տիտղոսին՝ ստացաւ մարմնամարզական գեղեցիկ գործիք մը, լանջքը ընդարձակող (chest expander), զոր վարժարանին տնօրէնը յանձնեց իր ձեռքովը։

⁂ Կիրակի օր, հայ աւետ. եկեղեցիին մէջ ընթացաւարտներու քարոզը խօսեցաւ Վեր. Յ. Ճէճիզեան։ Իսկ իրիկունը, ըստ սովորութեան, ընթացաւարտները խօսեցան իրենց դպրոցական կեանքի փորձառութենէն գեղեցիկ դասեր հանելով իրենց ընկերներուն, ու հրաժեշտ տուեցին յուզեալ շեշտերով։ Այս տարուան ընթացաւարտները 8 հոգի են. Եր. Նուպանեան, Հ. Ղազարոսեան, Ս. Սէֆէրեան, Վ. Տ. Մկրտիչեան (Պարտիզակցի), Վ. Շահպազեան (Կ. Պոլսեցի), Մ. և Ս. Մորճիկեան (Պիլէճիկցի)։

⁂ Վաղը իրիկուն պիտի կատարուի տրտատօնական մրցմանց հանդէսը. իսկ երեքշաբթի, 10/23 յունիս, կէսօրէն վերջ, ընթացաւարտ կարգի հանդէսը, որոնց նկարագրութիւնը ժամանակին կը հաղորդեմ։

Թղթակից

ՊԱՆՏԻՐՄԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Յունիս 6 թիւով.— Երկու տարիէ ի վեր տաճարն. Տեղապահ Տ. Կարապետ Մ. վրդ.ի շնորհիւ կազմուած Դպրաց Դասը, որ տասնի չափ երիտասարդներէ և նոյնչափ պատանիներէ անդամներէ կը բաղկանայ, գրեթէ ամիս մը առաջ իր տարեկան գործառնութիւններուն հաշուեկշիռը Տեղապահէն վաւերացնելով եկեղեցիին բակը ի տես կախեց. այդ հաշուեկշիռէն կը տեսնուէր թէ լաւագոյն մատակարարութիւն մը տեղի ունեցած էր։ Դպրապետ Պասմաճեան էֆ. մինչ քաջալերէ կը հանդիսանայ, մօտէն հսկելով Դպրաց Դասուն գործերուն։ Նրաժեշտապետ Եդիշէ էֆ. Շիլինճեան, որ փորձառու անձ մըն է, իր խաժերը լաւ կերպով մարզած է և ներդաշնակօրէն կ'երգէ Զիլինկիրեան միաձայն պատարագը։ Դպրաց Դասը իր ջանքերուն և աշխատասիրութեան շնորհիւ եկեղեցական կարգ մը հին անօթներ նորոգեց։ Ցաւալի է որ Դպրաց Դասուն յատուկ սենեակն ալ մօտ ժամանակէն չունի, ինչ որ արդէն խնդրոյ առարկայ եղած է։

ԿԱՅՍ. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ.— Իզմիրի ծանօթ ազգայիններէն Վսեմ. Սերգօ պէյ Պոլիսօղեանի Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհուած է, ինչպէս կը տեսնուի այսօրուան Պաշտօնականներէն։ Կայս. այս բարձր գնահատումը ուրախութիւն կը պատճառէ Սերգօ պէյի բազմաթիւ բարեկամներուն և ծանօթներուն, թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ Իզմիրի մէջ։ Այս առթիւ մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք Վսեմ. Սերգօ պէյ Պոլիսօղեանի։

ՍԿԻՒՏԱՐԻԷՆ ՆԱՄԱԿ

Ազնիւ Խմբագրապետ,

Պատ. Արեւելքի «Եկեղեցական Լուրեր»ու բաժնին մէջ վերջերս հրատարակուած մը կարդացինք, որ կը խօսէր Թօղէս երկսեռ վարժարաններու մէջ իբր թէ տեղի ունեցած ծեծի խնդրի մասին։ Այդ բանը գոյութիւն չունի, բայց որպէս զի կրթասէր անձեր ընդհանրապէս և թաղեցին մանաւանդ մեր վարժարանին ու իր պաշտօնէութեան մասին սխալ գաղափար մը չկազմեն, հարկ գտնեցինք երկու տողով պարզել և լուսաբանել ճշմարտութիւնը։ Նախ պէտք է ըսել թէ ծեծի դրութիւնը գոյութիւն չունի մեր երկսեռ վարժարաններուն մէջ, և թէ բացարձակապէս արգիլուած է ո և է պաշտօնէի ձեռք վերցնել աշակերտներուն վրայ։ Իբրև պատիժ սահմանուած են թեթև զրկանքներ, ինչպէս՝ զբօսանքէ զրկում, տողագրութիւն, ուշ արձակում, եայլն։ Բայց Սկիւտարցի Նամակագիրը, իրողութենէ բոլորովին հեռու և զուտ մտացածին յերիւրանքներով պատուար ուզած է կանգնել կրթական հաստատութեան մը օրըստօրէական զարգացումին առջեւ։ Խնդրոյ նիւթ ծեծի խնդիրը Հոգաբարձութեան կողմէ մանրազնին քննութենէ մը անցնելով, հաստատուած է թէ յիշեալ փոքրիկը չափազանց անառակ է, չար օրինակ կ'ըլլայ իր ընկերներուն և կը խանգարէ նաև դասարանին մէջ դաստիարակութիւնը։ Իր վարժուհին, քանի քանի անգամ խրատելէ, յորդորելէ վերջ, այս անգամ ալ թեւէն քաշելով դուրս հանել ուզած է դասարանէն(*), որպէս զի միւս ընկերները չզրկուին իրենց դասերէն։ Ահա այս ուսուցչական կարգադրութենէ վերջն է որ դիտողութիւններ կը սկսին տեղալ, ըսելով թէ տղան հիւանդացած է և ենթարկուած՝ բժշկական դարմաններու։ Արդ, միանգամ ընդ միշտ կուզենք ուղղել այսօրինակ յերիւրանքները և տեղեկացնել ծնողքներու թէ Ս. Խաչի երկսեռ վարժարանը իր ներկայ վիճակին մէջ լաւ դիրք մը գրաւած է, և թէ անոր ուսուցչական մարմինը լաւ տարրերէ բաղկացած է։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ս. Խաչի երկսեռ վարժարաններուն

Ատենադպիր — Ատենապետ
ՅԱԿՈԲ ՄԻՆԱՍԵԱՆ — ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ամավերջի հարցաքննութիւնք 1907-1908 դպրոցական տարեշրջանի, 10-21 յունիս:

Չորեքշաբթի 11 յունիս — Կէսօրէ առաջ

Աւագ և Երէց.	Բնագիտութիւն
Երէցք	Հայերէն գրաբար
Կրտսերք	Պատմութիւն ընդհանուր
Կրտսերագոյնք	Հայերէն բացատր. ընթերցումն.
Երախայք	Թուաբանութիւն
	Կէսօրէ վերջ
Աւագք և Երէց.	Բարոյագիտութիւն
Երէցք	Պատմ. և Աշխարհագր. Օսմ.
Կրտսերք	Հայերէն գրաբար
Կրտսերագոյնք	Պատմ. Նոր Ուխտի

Յարգանօք կը հրաւիրուին եկեղեցական Ս. Հայրք, Պատ. ծնողք և Վարժարանիս բարեկամք։

Տնօրէն
ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ծանօթ.— Քննութիւնք կը սկսին առաւօտուն ժամ 1ին (Ք. Թ.) և կը տեւեն մինչև 4½, կէս ժամ դադարով. կէս օրէ յետոյ կը սկսին ժամ 6ին և կը տեւեն մինչև 9½, կէս ժամ դադարով։ Նկարչական, գծագրական և գեղագրական արտադրութիւնք ցուցադրուած են։

ԲՈՒՐՍԱՅԻ 24րդ թիւը կը բովանդակէ.— Գործի մէջ յաջողելու անհրաժեշտ պայման մը.— Ինչ է «կռելնամ»ը.— Առեւ. գիտերը պէ՞տք է հրապարակուին։— Նմոյշներ առեւ. թղթակցութեան։— Զիթապտուղի արտադրութիւնը Թուրքիոյ մէջ։— Առեւ. Բառարան։— Դատական Քրոնիկ։— Օսմ. վաճառքները Մարսիլիոյ հրապարակին վրայ։— Շերամաբուծական կեդրոններէ լուրեր։— Քթան, կանեփ։— Առեւտուրի կեանքը գաւառներու մէջ։— Գաղթաբերք։— Գաւառային առեւ. հրապարակներ։— Գորգ, գարի, քիթրէ, ցորեն, ափիոն եւն.։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, յունիս 21)

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳ ԿԱ՞Յ

Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ նշանաւոր անձանց պատասխանները

ՎԻԵՆՆԱ, 20 յունիս.— Ռեվալի վեհապետական տեսակցութիւնը տագնապութեան զգացումներ յառաջ բերաւ մէկ քանի երկիրներու մէջ։ Անգլիա հիմա մերձեցած է Ֆրանսայի և Ռուսիոյ հետ, ինչ որ մեծ կարեւորութիւն ունի Եւրոպայի քաղաքականութեան ապագայ վիճակին վրայ։ Անգլիա վերստին իր նախկին սկզբունքը ձեռք առաւ Եւրոպայի ցամաքային տէրութեանց հետ զբաղելու, և արդէն բոլորովին լքած չէր իր այդ սկզբունքը։ Միայն թէ հիմա առաջուանէ աւելի գործունէութիւն մը կը ցուցնէ և առիթ մեծ փոփոխութիւն յառաջ բերաւ եւրոպական երկու տէրութեանց քաղաքականութեան մէջ, Անգլիա, Ֆրանսա և Ռուսիա մէկ կողմէն, Գերմանիա, Աւստրիա և ըստ երեւոյթին Իտալիա միւս կողմէն դաշնակցած են, և այս վիճակը մտահոգութիւն մը յառաջ բերաւ թէ մի՛ գուցէ խաղաղութեան պահպանման համար էական երաշխաւորութիւն մը եղող զինուորական հաւասարակշռութիւնը խանգարուի։ Գերմանիոյ պետական անձերը մեծ հանդարտութեամբ կը դիտեն այս նոր կացութիւնը։ Անցեալ օր գերման քաղաքականութեան վարիչներէն մէկուն յայտարարութիւնը ապացոյց է ասոր։ Բայց գերման կայսեր խօսած ճառին նկատմամբ տարածուած սխալ զրոյցները ցուցուցին թէ խաղաղութեան վրդովումին համար զգացուած մտահոգութիւնը խորապէս տարածուած է ժողովուրդներու մէջ. թէպէտ դիւանագէտները չեն մասնակցիր ասոր։ Ուստի կ'արժէր է տեսնել թէ Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի քաղաքագէտները և ցամաքային ու ծովային մեծ պաշտօնակալները, խորհրդարանականները, գրագէտները, արուեստագէտները և կրօնաւորները ի՛նչ կը մտածեն այս մասին։ Ասոնց մէջ են նաև Հնդկաստանի նախկին փոխարքան՝ Լորտ Քըրզըն, որ ընդարձակ առարկեալ մը ունի իր աղէկ. նախկին Նախարարապետ Լորտ Սոլզպըրիի որդին՝ Լորտ Ռոպըրդ Սէսիլ, ծովակալ Սըր Էտմընտ Ֆրիմէնդըլ, որ կարեւոր մէկ ներկայացուցիչն է Անգլիոյ ծովային քաղաքականութեան, Ֆրանսայի նախկին պաշտպանողական նախարարը՝ Կալիֆէ զօրավարը Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովին նախկին ատենապետ Պ. Տումէ, Ռուսիոյ նախկին նախարարապետ կոմս Վիդդէ, և ուրիշներ։ Գոհացուցիչ է տեսնել որ այդ կարծիքը անձնաւորութեանց մեծ մասին կարծիքը նպաստաւոր է խաղաղութեան պահպանման։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆ՝

Լորտ Ճօրճ Նաղանեկ Քըրզըն, անդամ Լորտերու Ժողովին.— «Այժմու խաղաղութեան պահպանութիւնը երեք գլխաւոր պատճառի հետեւանք է. ժամանակին վիճակներու զօրաւոր ազդեցութեան, կառավարութեանց խաղաղասէր ճիգերուն և քաղաքակիրթ ազգերու սա հաւաքական զօրացող համոզման թէ պատերազմը անմտութիւն և ոճիր մըն է։ Պատճառ մը չկայ ենթադրելու թէ այս ազդեցութիւնները նուազին և իրաց այժմու կացութիւնը տեւական չըլլայ։»

Լորտ Ռոպըրդ Սեսիլ, Երեսփոխան.— «Ոչ ոք Անգլիոյ չափ խաղաղասէր է։ Յարձակում մը միայն կրնայ պատերազմի մղել Անգլիան։ Ես վտանգ մը չեմ տեսներ։»

Սըր Էտմընտ Ֆրիմէնդըլ, ծովակալ.— «Ես յարմար չեմ գտներ խաղաղութեան վրայ եղած դատարկաբանութիւնները։ Միջազգային յարաբերութեանց այժմու վիճակին մէջ ոչ մէկ երկիր պատերազմի չի փափաքիր, մանաւանդ երբ մեծամեծ շահեր ապահովուած չըլլայ, բայց հաւասարակշռութիւնը, պաշտպանութիւնը հաւասարութեամբ միայն կը պահուի։»

Զօրավար Սըր Ալֆրէտ Դըրնըր, նախկին զինուորական քննիչ.— «Հակառակ ծայրայեղ էրէդրելէ մամուլին մեքենայութեանց, խաղաղութիւնը ամուր է. Զէնքնակցութիւնը անկարելի է հաղար տարիէն առաջ։»

Սըր Կուէ Հէրպերդ, Երեսփոխան եւ Ծախկին զինուորական կցորդ [illegible] սյուրկի մէջ.— «Կացութիւնը աւելի պաշտպանութեամբ կ'ըմբռնեմ։ Անգլիա խաղաղասէր է. Թագաւորին Ռուսիա այցելութիւնն ալ ապացոյց է ասոր։»

Քեռ Հարտի, Երեսփոխան.— «Դիւանագէտները Գերմանիոյ դէմ գրգռիչ ցոյց մը համարեցին Թագաւորին Ռուսիա ուղեւորութիւնը. և կասկածը, անվստահութիւնն ու ընդհարումները այն աստիճան չափ անցուցին որ ի վերջոյ կրնայ պատերազմի առնել գործը։»

ՌՈՒՍԻԱՑԻՆ՝

Կոմս Վիդդէ.— «Խաղաղութեան մասին կը կրկնեմ, ինչ որ ըսած եմ յունիս 13ին, Ամուրի երկաթուղիին շինութեան խորհրդակցութեան ատեն։ Խաղաղութիւնը կարծուածէն շատ աւելի ամուր հիմերու վրայ հաստատուած է հիմա, վասն զի մէկ կողմէ մարդիկ ճանչցան պատերազմի զարհուրանքը, և միւս կողմէն ալ փոքր տէրութիւններն իսկ համոզուեցան թէ միւս մեծ տէրութեանց շահերուն փոխադարձութեան մէջ է խաղաղութեան հիմը։»

Նիքոլա Ալէքսէյէվիչ Խոմեաքով. առաջնակարգ խմբագիր.— «Ռուսիա մաքէ իսկ անցընելու չէ եւրոպական պատերազմի մը մասնակցիլ։ Մենք չենք կրնար պատերազմ մղել. պատերազմը մեզ համար անձնասպանութիւն կը նշանակէ։ Մենք շատ բան վրայ տուինք այդպիսի սին գաղափարներով։ Հետեւաբար անհիմն են անգլեւռուս մերձեցման մասին եղած մտահոգութիւնները։ Եթէ կարելի ըլլար, լաւ էր որ եւրոպական պատերազմ մը հեռուէն դիտող ըլլայինք։ Բայց այդ ալ անկարելի է, վասն զի ուզենք չուզենք մենք ալ պիտի մասնակցինք անոր։»

ՖՐԱՆՍԱՑԻՆ՝

Զօրավար Կաստօն տը Կալիֆէ.— «Չեմ գիտեր թէ այս «զինուորական» բառերը պիտի արտասանուին և գրուին միշտ։ Բայց ամէն պարագայի մէջ, Գերմանիայէն զատ ուրիշ ոև է երկրի համար անվտանգ են այդ բառերը։»

Պ. Բօլ Տումէ.— «Բոլոր Ֆրանսացիներուն կողմէ խօսած կ'ըլլամ կարծեմ, երբ ըսեմ թէ Ֆրանսա ոև է երկրի դէմ ոչ առարկէլ կարդալ, և ոչ ալ յարձակիլ մտքէ կ'անցընէ։ Ուրիշ տէրութեանց հետ մեր կնքած ամէն դաշնագիրները և համաձայնութիւնները բացարձակապէս խաղաղութիւնը պահպանելու նպատակ ունին. մենք զէնքի պիտի դիմենք այն ատեն միայն երբ յարձակում մը պարտաւորեցնէ մեզ ընել զայն։ Ռուսիոյ և Անգլիոյ համաձայնութիւնը խաղաղութեան համար նոր երաշխաւորութիւն մը կը համարիմ ես։ Ռուսիոյ հետ մեր զինակցութեան նպատակն ալ խաղաղութեան պահպանումն է, և անոր խանգարման համար զգացուած մտահոգութիւնը, որ թերեւս ասկէ առաջ կար, մեր բարեկամ Անգլիայի և մեր զինակից Ռուսիայի հակառակամարտութեան պատճառաւ, անհետացած ըլլալու է այժմ։ Կը յուսամ թէ խաղաղութեան դաշն մը ամէն տէրութեանց հետ պիտի մերձեցնէ զմեզ։ Հրճուանքով պիտի ողջունեմ երբ Աւստրիա, որուն հետ լաւագոյն յարաբերութեան մէջ ենք և երկրագնդիս ո՛չ մէկ մասին մէջ մեր շահերը հակառակ չեն իրարու, մեզ աւելի սերտ մերձեցումով մը օգնէ խաղաղութիւնը անսասան պահելու գործին. և արդէն ամէն ազգերն ալ հաւասարապէս շահ ունին ասկէ։ Ֆրանսայի համար ես կրնամ ըսել թէ երբեք խաղաղութեան խանգարողի դեր մը չպիտի ունենայ ան»։

Ժիւլ Քլարդի, անդամ Ակադեմիոյ.— «Խաղա՞ղութիւն. ո՞վ չանձկար անոր. ո՞վ չի սիրեր զայն. վասն զի կեանքն իսկ է ան։ Իսկ պատերազմը. ո՞վ չատեր զայն. մայրեր կ'ատեն, կը զարհուրին, կը գարշին անկէ։ Ոչ ոք կը փափաքի անոր, ոչ ոք կ'ուզէ զայն. բայց ո՛չ ոք կը վախնայ անկէ, թէպէտ մանգաղի մը պէս կը հնձէ մարդերը։ Այսօր (18 յունիս) զինուորական ընկերակցութիւնը կը տօնեն Վաղերլօյի մէջ միասին պատերազմողներուն զաւակները, ինչպէս նաև Սարակօսայի դիւցազներուն թոռները։»

Օգթավ Միրպօ՝ Ֆրանսացի համբաւաւոր գրագէտ.— «Ես չեմ կարծեր որ պատերազմ տեղի ունենայ, գէթ՝ եւրոպական պատերազմ մը, և այս՝ զանազան պատճառներով, որոնց գլխաւորներն են, նախ՝ տնտեսական անձկութիւնը, երկրորդ՝ այն անվստահութիւնը զոր Ֆրանսա, Անգլիա և Ռուսիա ունին իրենց բանակներուն ու նաւատորմերուն համար։ Այսօր պատերազմ հրապարակելը բաւական չէ. ժողովուրդն ալ պէտք է որ հաճութիւն տայ ատոր։ Իրօք զարմանալի, և նոյն իսկ ծիծաղելի է որ այսչափ պատմ խօսքերէ, ճառերէ, ցոյցերէ և շարժումներէ ետքը, դարձեալ կը դողանք երբ Վիլհէլմ կայսրը ճառ մը խօսի։ Բայց ես վստահ եմ որ կայսրը ինքն ալ ներքնապէս յոյժ խաղաղասէր, չափազանց ամբարտաւան և հակառակ իր անձնավստահութեան, անհանգիստ կ'ըլլայ պատերազմի գաղափարը թելադրող նշաններէ, մտածելով որ անոր առակալի մանգաղէն հնձուելիք մարդերը, որոնք յամրօրէն, բայց ապահովաբար երկրին զարգացման կրնան ծառայել։ Կ'ըսեն թէ Գերմանիա դրամի պէտք ունի, միլիոններու պէտք ունի և պատերազմը պիտի հայթայթէ զայն իրեն։ Ուրեմն պատերազմէն յաղթական ելլելուն ապահով է, բայց կը կարծենք թէ այսօրուան յաղթանակը աւելի նուազ պիտի արժէ պարտութենէն։»

Պ. Առտուէն՝ «Մադէն»ի խմբագիրը. «Եւրոպական մեծ տէրութեանց նոր խմբաւորումով պատերազմը ոչ միայն հեռացաւ, այլ անոր պահպանումն ալ հաւանօրէն առաջուընէ աւելի ապահովուեցաւ։ Ֆրանսա և Անգլիա յաջողեցան միանալ, հակառակ իրենց շահերու անհաշտութեան և մրցակցութեան, որ երկար ատեն բաժնած էին զիրենք։ Էտուարտ թագաւորը նոյնպիսի յաջողութիւն մըն ալ ձեռք բերաւ Ռուսիոյ մէջ, թէպէտ հոն ալ արգելքները անյաղթելի կ'երեւէին։ Հիմա Եւրոպայի խնդիրը կամ ցաւը Էտուարտ թագաւորին և Վիլհէլմ կայսեր ձեռքերուն մէջ է։ Բայց կարելի չէ՞ որ Էտուարտ թագաւորը անգլեւֆրանքեւռուս համաձայնութիւն ձեռք բերելէ յետոյ, հիմակ ալ փորձէ կռուան մը գտնել Վիլհէլմ կայսեր հետ համաձայնելու։ Եթէ յաջողի զայս ընել, այն ատեն անկնկալ և փառաւոր կերպով պիտի իրականանայ անուրջ մը, ինչ որ երկար ատենէ ի վեր լաւատեսները կ'երազէին։ Այս ենթադրութիւնն աւելի ըմբռնելի է քան զայն, զոր Թագաւորն ու կայսրն կը տածեն ապագային համար, այն է վեց տէրութիւնները իրարու դէմ ելած տեսնել ու հուրի մատնել ամբողջ Եւրոպան։»

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 22 յունիս.— Հրապարակին վրայ գործ չկայ. յաճախորդներու գործերը աննշան են. միայն Սակարանի գործակատարները առեւտուր կ'ընեն աննշան տարբերութիւններով։ Ֆրանսական Ռանդը հինգ սանդիմ կորսնցուց։ Օտար արժեթուղթերը նուազ հաստատուն են, մանաւանդ ռուսականները։ Օսմ. արժեթուղթերու գինները անփոփոխ են։ Րումելիի երկաթուղիին գինը քիչ մը տկար է։ Ռիօ Թինթօ և Պոլիս Գորաչալը անփոփոխ են։ Պղինձը 59էն 58.16ի իջաւ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ «տապիդուամ»ի արժեթուղթերու գինները միեւնոյն վիճակն ունին։ Ամերիկեան արժեթուղթերը նորէն ինկան՝ միջին հաշուով կէս բաւն կորսնցնելով։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերու գինները անկման հակամէտ են։ Մէկ քանի օրէն տեղի ունենալիք հաշուեյարդարումին կը սպասուի, որ, կը կարծուի թէ, կարեւոր գործառնութիւններ առաջ պիտի բերէ, վասն զի մայիս 26ի հաշուեյարդարումին ատեն մեծաքանակ «բարմ»ներ փոխանակուած են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Զուրլ գիւղը բոլորովին մոխիր դարձաւ հրդեհէ մը։ Ցիսուն հոգի մեռան։

ՍԷՆԴ-ԷԴԻԷՆ.— Կազ գոյանալուն և օդի հոսանքը դադրելուն հետեւանքով 12 գործաւորներ հեղձամահ եղան։

ԲԱՐԻԶ.— Օրանի հարաւային սահմանագլուխին վրայ տեղացիները նոր խումբեր կազմուած են Ֆրանսացիներուն դէմ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Չինական սահմանագլուխին վրայ նոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է։

ԲԱՐԻԶ.— Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ ապստամբներ գերի բռներ են անգլիացի ուղեւոր մը։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վատիկանի մէջ դժգոհութիւն կը տիրէ Վիեննայի դահլիճին դէմ՝ պապական նուիրակ մոնսէնեօր Կրանիդօ տի Պելմոնդէն կայս. յոբելեանի մեծ հանդէսին չհրաւիրուելուն համար։ Ասոր մէջ ապացոյց մը կը տեսնուի թէ Պառօն Էրէնթալ պաշտօնապէս չի ճանչնար Պապական նուիրակը՝ Վարմունտ բրոֆէսէօրին միջադէպէն ի վեր։ Վիեննայի դահլիճին այս ընթացքին հետեւանքով կարելի չերեւար մոնսէնեօր Կրանիդօյի Վիեննա վերադարձը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Դատական քննութիւն մը հրամայուեցաւ՝ հաստատելու թէ ո՛վ տարածած է Տէօյչերիսի մէջ Վիլհէլմ կայսեր ճառին վերաբերեալ լուրերը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը, ամերիկեան նոր դեսպան Պ. Հիլը ընդունելէն ետքը, իր շուրջը գտնուողներուն շատ գովեստով խօսեցաւ Պ. Հիլի վրայ. նաև յայտարարեց թէ նախապէս լաւ տեղեկութիւն տրուած չէր։

ՎԻԵՆՆԱ.— Երէկ, Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր յոբելեանին առթիւ, տեղի ունեցան նաւարշաւները Դանուբի վրայ և հեծելանուորդներու մրցումները։ Ինքնաշարժ կառքերու ակումբը երկու ինքնաշարժ կառք նուիրած էր՝ իբրեւ նուէր տրուելու առաջին հանդիսացողներուն։

—Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը ամսոյս 26ին Իշլ պիտի երթայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Դիտասաններու խումբ մը, Վիլլամովից բրոֆէսէօրին ներկայութեամբ, մեծ յաջողութեամբ ներկայացուց Մեանտրի կատակերգութիւնները, վերջերս գտնուած Եգիպտոսի մէջ։

ՊԵՏԵՐԲ.— Կը յուսացուի որ Վիեննայի ռուսական նախկին դեսպան Պ. Վուրցի նախագահութեամբ նախարարութիւն մը կազմուի։

ԲԱՐԻԶ.— Թան, պատասխանելով Նոյե Ֆրայէ Ալգեմայնէ Զայդունկի, կ'ըսէ թէ Գերմանիա պէտք չէ տհաճութիւն զգայ ուրիշներու հետ կնքուած համաձայնութեանց համար, վասն զի այդ համաձայնութիւնները բնաւ Գերմանիոյ դէմ ուղղուած չեն։

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Այս տեղի ձիարշաւին ատեն հարիւր յիսուն հոգի հիւանդացան պաղպաղակ ուտելով. չատերը մեռան։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը չորեքշաբթի Քիլ կը սպասուի Հօհէնցօլերն զբօսանաւով։

ՎԻԵՆՆԱ.— Օդին տարապայման տաքութիւնը նորէն արեւահարի դէպքերու պատճառ եղաւ և յետոյ բուռն փոթորիկով մը անհետացաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Նշանաւոր երգահան և Պետերպուրկի քոնսէրվադուարին անօրէն Ռիմսքի-Քորսաքով մեռաւ կաթուածի հետեւանքով։

ԼՈՆՏՈՆ.— Եգիպտոսի Խտիվը Բարիզէն Լոնտոն ժամանեց։

ԲԱՐԻԶ.— Հաւասէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կայսրը յառաջիկայ աշնան Բարիզ և Լոնտոն պիտի այցելէ։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ.— Յունիս 11էն 20 Սուէզի ջրանցքէն անցան 95 նաւեր և հասոյթ գոյացաւ 2,530,000 ֆր.։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան գործակատար Պ. Պարքլէյ Թէհրանի դեսպան պիտի կարգուի փոխանակ Սըր Ս. Սբրինգ-Րայսի, որ հիւանդութեան հետեւանքով կը հրաժարի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 9/22 Յունիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Ք. Կ. Օ. Ռ.		105 01
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —
Րումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	179 5/8
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —
ԲԱՑՈՒՄ 10/23 Յունիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Ք.Կ. Օ. Ռ.		104 38
» » » ժամը 5էն Ք.Կ.	»	104 38
Րումելի Երկաթուղի	Ֆր.	179 3/8
» » ժամը 5էն	»	179 3/8
Թութուն Կ. Պոլսոյ	»	433 —
Անատ. երկթ. Պարտ. Ա.շարք Ք.Կ.	»	519 —
» » » Բ.շարք Ք.Կ.	»	517 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ռ.	16 27½
Շիրքեթի Խայրիէ	»	38 —
Շիրքեթի Խայրիէի Համիտիէ	»	3 50
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 37½
Օսմ. Ծխախոտ	Ք. Կ	19 30
Թրամուէյ բաժնեթուղթ	Ք. Կ.	7 60
» ժուիսանս		3 30
» պարտաթուղթ		483 —
Թրանսվալ	Ֆր.	15 —

ԻԼԱՆ

Շէհր Էմանէթինտէն

Միւլթէխասիմինը Պէլէտիյէսէ Հէրէքէ ֆապրիգասը Հիւմայունընըն մէնսուպ թընտան եարտըմճըսը էվվէլճէ իլան օլունան 600 թագըմ էլպիսէնին պէհէր թագըմը 192 վէ 550 ատէտ գարօթըն պէհէրի 199 ղուրուշտա թալիպի ուհտէսինտէ օլուպ հազիրանըն 14ինճի կիւնի իհալէի էվվէլիյէ վէ 48 սաաթ միւրուրինտէ իհալէի գաթիէսի մուգարրէր պուլունտուղընտան թէնզիլի իլէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէլէրինի միւսթասհիպէն միւտտէթը մէզքիւրէ զարֆընտա Շէհր Էմանէթի Մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 8 հազիրան 324 — 3—1

Օ ԼՈՒՎՐ
ՋԱՆԱԶԱՆ ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Թիւ 194, Կալաթա Սէրայի Կայս. Լիսէի դիմացը

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Յունիս 9/24 երկուշաբթի օրէն սկսեալ միայն մէկ ամսուան համար, Վաճառատանս մէջ գտնուած ապրանքները չափազանց աժան գիներով սկսած ենք ծախել՝ դրամական հետեւեալ ցանկին համեմատ.—

Օսմանեան ոսկին — 120 ղրուշի հաշուով
Անգլիական » — 132 » »
Ֆրանսական » — 105 » »
Մէճիտիէ — 22 » »

Սոյն Վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքսեայ և բրդէ կերպասներ, տանթէլաներ, հովանոցներ, ձեռնոցներ, ճերմակեղէններ և զանազան ընտիր ապրանքներ։ 13—1

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

(*) Ս. Խ.— Ս. Խաչի երկսեռ վարժարաններու յաջողութեան և ծաղկման ջերմ բարեմաղթու ըլլալով դիտել կուտանք որ վարժուհին իրաւունք չ'ունի թեւէն քաշելով աշակերտուհի մը դասարանէն վռնտելու։ Խօսքը բաւական է այդ նպատակին հասնելու համար։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիշանէ ճամբան Թ. 347
ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դարտէնէլի, Գաւալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասոլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Մանսուրա, Նիկոսիա, Ուշագ, Փոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (փոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, ստակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Չէլիկ արկղամուտերու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար սակաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն։ Անոր տիրոջ հաշուոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Փարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիեննա, եւայլն։ Ծախսերու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշուոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գտնուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ ստակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի, Յունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակացոյց մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիտոր Նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—18

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանեա եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխն ու աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, թէ և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուղղուած առնելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուտի խուցեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, ու տոկոսները վճարելով.

Ուղղուած առնեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ամէն դրամ։ 50—48

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը, Նաւապետ Կաթէնչի, կիրակի, 21 յունիս 1908 (Ը. Տ.) կէս օրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ երեքշաբթի 23 յունիս 1908 (Ը. Տ.) կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Մենզալէհ շոգենաւը, Նաւապետ Տամիր, յունիս 20ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

Հրատարակուեցաւ

ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ԵԶԱԿԱՆ
ՀԱՅ.-ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

Պաշտօնական, գիտական և այլ կարեւոր բառերու ֆրանսերէնով և բազմաթիւ օրինակներով ճոխացած իբր 50,000 բառ, ոճ, ասութիւն։

Աշխատասիրութիւն
ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ
Օգնական Պետական Խորհրդոյ
և Տնօրէն Պէրպէրեան Վարժարանի

Սոյն երկասիրութեան վրայ երկար գրել աւելորդ է. միայն այսչափ ըսենք որ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն և Գեր. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեանէ զատ, թուրք և հայ ամէնէն նշանաւոր գրագէտ-լեզուաբաններէ գնահատականներ կան այս խըրձածիր և յոգնավաստակ երկասիրութեան սկիզբը։ Ի մէջ այլոց Թուրք նշանաւորագոյն գրագէտ-բանաստեղծ Էքրէմ պէյ, Րէշատ պէյ, Ահմէտ Ռասիմ պէյ, հայագէտ Սիւրէյեա պէյ, Պատրիարքարանի Թուրք. Դիւանապետ Թրքագէտ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան և արեւելագէտ Սեթեան էֆ. Կաւրուկեան Թուրքերէն գնահատականներ ունին։ Հայերէն գնահատականներ ունին Դուրգէն, Զօհրապ, Եղեքնեան, Պօղոս Բէրբէրեան, Ուզունեան, Հրանտ Ասատուր, Փանոսեան, Թէոդիկ, Դաղանճեանի պէս բանասէրներ և գրագէտներ։

Սոյն երկասիրութիւնը ունի 900է աւելի էջեր, 8 բունթօ գրով շարուած. ձօնուած է Ուսուցչապետ Ռ. Յ. Պէրպէրեանի. կը պարունակէ հեղինակին մեծադիր լուսանկարը։

Թուղթ ընտիր, տպագրութիւն ընտիր (Տէր-Ներսէսեան և Պէրպէրեան), կազմ փառաւոր (Մաթէոսեան)։ Կը վաճառուի կանխիկ 35 ղրուշի։ Միակ կեդրոնատեղին է Գալէնց գրատունը։ Գաւառներու համար Թղթատարի ծախքով 40 ղրուշ։ 20—16

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

Օսմ. Ապահովագրական Ընդհ. Ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու հանրութեան թէ Տէտր Ժօզէֆ Ապրավանէլ իրաւունք չունի Ընկերութեան անունով գործելու և ապահովագրական գործ կատարելու իր հաշւոյն, ուրեմն դադրած ըլլալով Ընկերութեան ապահովագրական միջնորդի պաշտօնէն։ 30—30

ՕՍՄ. ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ՄԱԽՍՈՒՍԷՒԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ՄԱԼԹԷՊԷԻ ԵՒ ԿԻԶԻՆԵՐՈՒ
ՄԻՋԵՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ
Սկսեալ 1908 մայիս 1/14են
Ընդ. Տնօրէնութիւն
ԷՆԻ-ՃԱՄԻԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻՆ ՀԱՄԵՄԱՏ
Շոգենաւերը կը հաղորդակցին Անատոլուի երկաթուղիի կառախումբերուն հետ

Հաղորդակ. կառախում-բերու հետ Թ. կ.	ժամ	Վրկ.	Մեկնում Նաւամատոյց
1(1)	9	47	Հէյպէլիէն Մեծ Կղզի և Մալթէբէ։
3(2)	10	16	Հէյպէլիէն Մեծ Կղզի և Մալթէբէ։
7	11	23	Մեծ Կղզիէն Մալթէբէ։
11	12	28	Մեծ Կղզիէն Մալթէբէ։
Հղրդ.	2	—	Հէյպէլիէն Մալթէբէ։
17	2	55	Մեծ Կղզիէն Մալթէբէ։
21	4	30	Հէյպէլիէն Մեծ Կղզի և Մալթէբէ։
23	5	50	Հէյպէլիէն Մալթէբէ։
27	8	24	Հէյպէլիէն Մեծ Կղզի և Մալթէբէ։
33	11	5	Մեծ Կղզիէն Մալթէբէ։
39	12	15	Հէյպէլիէն Մեծ Կղզի և Մալթէբէ։
Հղրդ.	10	56	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի
4	12	2	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի
8	1	25	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի և Հէյպէլի։
10	2	25	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի
12	3	33	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի և Հէյպէլի։
16	5	18	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի
18	6	33	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի և Հէյպէլի։
24	10	19	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի
28	11	30	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի և Հէյպէլի։
36	1	45	Մալթէբէէն Մեծ Կղզի և Հէյպէլի։

(1) Այս երթեւեկը պիտի կատարուի 19/1 յունիսէն մինչեւ 18/31 յուլիս։

(2) Այս երթեւեկը պիտի կատարուի 1/14 մայիսէն մինչեւ 18/31 մայիս և 19/1 օգոստոսին պիտի վերսկսի։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Թօփէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառաֆ, Շէյխ ուլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10։
Պոլիս, Ապաթ պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլեզեան, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս Չարշը հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէօ, Մօտա հրապարակ։
Պէյլէրպէյի, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնքէօյ, Թէօտօր Խրիսիտէս, Նաւակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Ե. Թոտի, Պէօյիւքտէրէ Խառատեան, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիբերեան, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Մեծ Կղզի, Րէօսպէ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Ստէֆանօ, Բէյլէեան էֆ.։
17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա	) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա	1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս	) 1. Սուլթան համամ Թիւ 2։) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար	) Չարշը Պոյը, Թիւ 120։

Դասերը և Նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տանը։ 16 50—25

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւեր	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տրուօ	4311	Հերալտօ	1581	Մարտելլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէփօ	3807	Տանիլօ	938	Հիննաու	3720	Մերտնօ	3557	Սիլիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տօրօ	2383	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթենօ	2277	Տրուզօ	1713	Հումպէր	595	Մոնտեբելլօ		Սորէնտօ	1203
Պասանօ	1822	Ֆերնօ	504	Իտալօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրտոմինօ	1264	Եգգօ	3464	Ինտիանօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
[illegible]	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օսպօ	4100	Տէօրիօ	3327
Գելլօ	1371	Էրլագօ	1841	Քիլլերօ	1055	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիպօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլերինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Օդլմիա	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտօ	1828	Քոլօ	1700	Պալերմօ	1637	Վասկօ	1914
Կոմօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պօլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիգանօ	2729	Ֆլորանսօ	1582	Լէօնարտօ	2272	Բելլինօ	3329	Վ. Ուիլսըն	2391
Սոքթօ	1881	Կալլիլէօ	3060	Լիվոռնօ	1643	Պլետօն	1553	Եձօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանտօ	1143	Լորէնցօ	3191	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գաննօ	2905	Կոլօ	1011	Մալմօ	724	Ռօսէթօ	1789	Թանօ	
Դարօ	895	Կօսմօ	1695	Մարէնկօ	1275	Ռօզարիօ	136	Մուրօ	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.

Վիկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հորդոր։
Միֆասօ շոգենաւը, Նաւապետ Թորբ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.

Լօրէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Կրէյով, յունիս 24ին։
Քոլէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Ֆօրն, յուլիս 12ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻՒՑ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24, Քէչէճի Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—41

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Թանիս

Դշ. 11.24 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 11]24 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 12.25 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 12]25 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 13]26 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 14.27 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 14]27 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Տրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա. ժամ 4
50—48

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — Մաքսային 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1902 յուլիսին աւարտող նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 32 կտրօնները եթէ մինչեւ յառաջիկայ 1908 յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուին՝ վճարուելու համար, ջնջուած պիտի համարուին։

* *

Ազդ. — 1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1902 յուլիսին աւարտող նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 12 կտրօնները եթէ չներկայացուին՝ վճարուելու համար, ջնջուած պիտի համարուին։ 10—2

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ. — Շիրքէթի Խայրիէի Վարչութիւնը աճուրդի կը դնէ 600 եղեւինէ տախտակ (ֆիլիզ)։ Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ այս աճուրդին, պարտին Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդին ներկայանալ հինգշաբթի և երկուշաբթի օրերը, ժամը 6էն 9, երաշխաւորութեան գումարով։ Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 4 յունիս 1908 10—4

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ.երու երթեւեկ.
1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷԳԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան		Կռխմբ. 631 Ապր. եւ Ճմբ. Առաւ.
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաշլըն խան		11 31
Ջումրա		12 15
Արըգ Էօրէն		12 43
Մանտասուն		1 22
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սիտրովա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 14
Ալաճա		4 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլկուրլու իրիկուան	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ Կայարան		Կռխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 38
	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ		8 33
Սիտրովա		9 11
Գարաման	ժմն.	9 32
	մկն.	9 55
Մանտասուն		10 24
Արըգ Էօրէն		10 57
Ջումրա		11 30
Գաշլըն խան		12 06
Գոնիա իրիկուան	ժմն.	12 35

50—33

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿ.

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Յնս. 29ին, Իմէրէթի, Սեւ ծովէն
Յլս. 6ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն
Յլս. 13ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յնս. 24ին, Ֆրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Յնս. 30ին, Իմէրէթի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Յլս. 8ին, Ժօնի, Սեւ Ծով։
Յլս. 14ին, Ֆրիժի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիայ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիայ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—46 Թ. ՌԸՓՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (180)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԱՄԷՆԷՆ ՀԶՕՐԸ

Դ.

Տիկին Մաղիւր կը ճանչնար Միլոնի տկար կողմը։ Ուստի համեղկեր շեշտով մը յարեց.

— Խորհեցէ՛ք որ ի՛նչ վայելքներ և հաճոյքներ կ'ընծայեն այդ վեց միլիոնները։ Տարիներով պիտի չարչարուիք՝ չորս սու շահելու համար...

—Գիտեմ, գիտեմ, ընդմիջեց Միլոն, իրաւունք ունիք... Հարստութիւնը կը ժպտի ամէն անոնց՝ որոնք կը բռնադատեն զայն։ Հաւատացէ՛ք որ բախտին պիտի ձգեմ գործը։ Ֆրէնիի մէջ բանտարկութիւնը և մնացեալ բոլոր հետեւանքները ոչ՛ք պիտի առնեմ։

Ու մէկ երկվայրկեանի մէջ որոշումը տուաւ.

— Բէ՛հ, եթէ գործը երեւան իսկ գայ, ինչ որ անկարելի կը թուի ինծի, դարձեալ մէջէն պիտի ելլեմ։ Մորդ միշտ կրնայ խօսք տալ Նիւեանայէն։ Գալով Տէպլէրի և իր անշահ մեքենային, երեսի վրայ ձգուած են երկուքն ալ...

Միլոն անյապաղ ի գործ դրաւ իր ծրագիրը։ Տիկին Մաղիւրէն բաժնուելով, կառք մը նստաւ և Շօսէ տ'Անթէն փողոցը գնաց։ Բիէր Մօրանի նախկին ընկերակիցը տաճի որ հասած էր տակաւին և գրասենեակը կը գտնուէր։ Անմիջապէս ընդունեց Միլոնը։ Պ. Լօրպէր վաթսունեաց մարդ մըն էր, առանց մեծ ազդեցութիւն մը կրած ըլլալու այրեցեալ գօտիներու կլիմայէն, ուրուն ներքեւ ապրած էր երկար տարիներ։ Իր երկար ու ճերմակ մօրուքին տակ Ալզասցիի միամիտ դէմք մը ունէր, զուարթ և մանկունակ երեւոյթով, որ մեծ վստահութիւն ներշնչեց Միլոնի։ Բայց երբ ինքզինքը ներկայացուց իբր Մորթ Մօրանի նշանածը, բացատրելով իր այցելութեան նպատակը, Լօրպէր վրդովիչ բաներ ըսաւ.

— Դիպուած մը շատ ուշ ինծի իմացուց իմ վաղեմի բարեկամիս մահը։ Այդ լուրը զարմանք չպատճառեց ինծի, բայց մեծ վշտակրութեան մատնեց զիս, որովհետեւ ճշմարիտ սէր մը կը տածէի անոր նկատմամբ։ Գործերս ներելուն պէս, Վիշի գացի և հետազօտութիւն կատարեցի՝ հասկնալու համար թէ ի՛նչ եղած էր ընտանիքը։ Մեծ դժուարութիւններով կրցի քանի մը տեղեկութիւններ քաղել. վերջերս միայն իմացայ մօրը մահը և աղջկան հասցէն։ Երէկ գիշեր ճամբորդութենէ դարձած, մտադրութիւն ունէի այս իրիկուն Բիբէնէ փողոցը երթալու և Օր. Մորթը գտնելու...

—Մի՛ ընէք այդ բանը, պարոն. աւելի լաւ կ'ըլլայ որ զինքը հոս բերեմ. շատ հպարտ ըլլալուն՝ պիտի նեղուի, երբ թշուառութեան մէջ տեսնէք զինքը...

— Կը հասկնամ այդ զգացումը, պատասխանեց պարոն Լօրպէր միամիտ ժպիտով մը, և քանի որ այդպէս կը նախընտրէք, իր այցելութեան պիտի սպասեմ...

Դուրս ելլելուն պէս՝ Միլոն սկսաւ խորհիլ ու մրմնջեց.

— Այս անշահ մարդուն խօսքերուն չեմ հաւնիր...

Հակառակ իր կասկածոտութեան, Միլոն ուզեց մինչեւ վերջը պայքարել, միշտ մտաբերելով թէ աշխարհ կը վերաբերի ամէն անոնց որոնք համարձակութիւն ունին։ Ուստի կէս օրէն յետոյ Լօրպէրի գրասենեակը գնաց նորէն, ընկերակցութեամբ Մարիէթի, զգուշանալով այս վերջինս յայտնելէ իր վախերը։ Քանի մը վայրկեան սպասումէ յետոյ, Լօրպէր երկուքն ալ ընդունեց։ Մարիէթ, քիչ մը շլացած այն գրասենեակին շքեղութենէն, ուր կը գտնուէր, երկչոտութեամբ կրկնեց սորված դասը։ Սկզբան յայտնուած ցաւակցութիւններէն և մեծարանքներէն յետոյ, որոնք ցրտութեամբ ընդունուած էին, ինչ որ Միլոնի աչքէն չվրիպեցաւ, նամակը յանձնեց։ Լօրպէր ուշադրութեամբ կարդաց։ Յետոյ Մարիէթ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

— Չեմ ուզեր երկար ատեն մնալ Բարիզի մէջ։ Կը խորշիմ այս քաղաքէն, ուր շատ տառապած եմ և ուր տեսայ մօրս մեռնիլը, կորսուած վիճակի մը մատնուած։ Հետեւաբար՝ երախտագէտ պիտի ըլլամ ձեզի, եթէ երբեք գործերը կարգադրէք, որպէս զի ժամ առաջ հեռանամ...

—Բայց շատ դիւրին բան է ատ, ընդմիջեց Լօրպէր ծիծաղելով։ Հարկ եղած հրամանները պիտի տամ ձեզի։

Ու զանգակը հնչեցուց։ Մարիէթ, իր տրտմութեան մէջ ընդմիջուած, չէր գիտեր թէ ի՛նչպէս վերսկսէր խօսքը։ Կը զգար թէ իր միտքը ինկած պարտութիւնը չէր համապատասխաներ իր խօսակցին յայտարարութեան։ Այդ պարտութիւնը արտաբերելու համար՝ փոխանցման պէտք կար, և խեղճ աղջիկը չէր համարձակեր մաքի ճիգ մը ընելու։ Միլոնին կը նայէր ճշմարտապէս յուզիչ մտահոգութեամբ մը։ Երիտասարդը մտքէն կը հայհոյէր մանկամարդ աղջկան դէմ, խորհելով.

— Լէօնի Կէրվիլը հոս բերելու էի...

Թէեւ Միլոն կ'ուզէր որ կարելի եղածին չափ քիչ միջամտէ, սակայն այդ միջոցին պէտք կը զգար իր բարեկամուհիին օգնութեան հասնելու։ Ու ժպտադէմ, սա բացատրութիւնը տուաւ.

— Օրիորդը ճամբորդելու մտադրութիւն չունի, բայց քիչ մը առաջ ինծի կ'ըսէր թէ ատեն մը Լոնտոն մնալ կ'ուզէ, որպէս զի մոռնայ ցաւալի դէպքերը։ Անգլիոյ մէջ բարեկամներ ունի...

Միլոն տակաւին իր խօսքը չվերջացուցած, դուռը բացուեցաւ իսկոյն և քանի մը հոգի ներս մտան... Մեր բախտախնդիրը սոսկալի կերպով աժգունեցաւ։ Անձկութեան նշոյլ մը ձգեց չուրջը. բայց ա՛լ ո՛և է ելք մը չկար։ Ոստիկանութեան պաշտօնեաները շրջապատած էին զինքը։

— Էմիլ Կոնտրէն, դո՛ւք էք, ըսաւ ոստիկանութեան գոմիսէրը։

Եւ առանց պատասխանին սպասելու, յարեց.

— Օրէնքին անունով կը ձերբակալեմ ձեզ։

Ե.

Հարցաքննիչ դատաւորին ըսածին պէս, Պ. Ժան Բիէրֆօն այն երիտասարդ փաստաբաններէն մէկն էր, որոնց վրայ իրաւամբ մեծ յոյս կը դնէին Բարիզի մէջ։ Երեսուն տարեկան էր տակաւին, և արդէն իսկ ճանչցուած ու գնահատուած էր իր առողջ դատողութեան, իրաւաբանական հմտութեան, պերճախօսութեան և անկեղծ համոզումներուն համար։ Հաճելի դէմք մը, վայելուչ և աչքառու ձեւեր ունէր, ճշմարտապէս ազնուական երեւոյթով։ Իր բացառիկ կարողութիւններէն զատ ունէր շատ բարի և իր բարեկամներուն համար անձնուէր սիրտ մը, ինչ որ հազուագիւտ է փաստաբաններուն մէջ, որոնք սկեպտիկ կ'ըլլան։

Երկար ատենէ ի վեր կը ճանչնար Ալպէր Մորիզը և համարում ու համակրութիւն կը տածէր անոր նկատմամբ։ Ուստի հարցաքննիչ դատաւորին և ինքզինքին դէմ պաշտպանելու համար իր բարեկամը, արտակարգ եռանդ ցոյց տուաւ։ Ալպէր Մորիզի կողմէ հրաւիրուելէ ի վեր, ուրիշ ոև է բանի վրայ չէր խորհեր։ Բոլոր գործերը երեսի վրայ ձգած էր և մտածման ուրիշ առարկայ չունէր։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ